

גמרא סדורה מסכת מנחות

פרק ח' - "הַתּוֹדָה הַיְתֵּה בְּאֵה"

לימוד פרק זה "פרק התודה" מוקדש לאבי מורי
ר' יעקב משה ווינט
לרגל הגעתו לגבורות
שיזכה מור אבי יחד עם אמי מורתי להמשך בריאות ונחת
וראיית כל צאצאיהם ממשיכים בדרכי ישראל סבא בבריאות ובשמחה.
כ"ה חשוון תשע"ט

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

ט"ז חשוון תשע"ט

מסכת מנחות פרק ח' - "התודה היתה באה"

1. עו, ב - עז, א

רפ"י

מתני'
התודה שהן שש מדבריות.
 דאילו סאה . ירושלמית היתה
 יתירה על של מדבר שתות ואותן
 [חמש] שש מדבריות הן :
שתי איפות. שהאיפה ג' סאין
 שהן כ' עשרונות דכתיב (שמוי
 טז) והעומר עשירית האיפה
 דעומר הוא עשרון ונמצא י'
 עשרונים באיפה ובי איפות הן כ'
 עשרונות :
עשרה היו לחמץ עשרון לחלה.
 ד'י חלות היו חמץ ובמצה ג'
 מינין וכל אחד היה של י' חלות
 נמצא במצה שלשים חלות של י'
 עשרונות נמצאו שלש עשרונות
 ושליש עשרון לכל מין ומין וגי'
 חלות לעשרון שמכל עשרון היה
 עושה שלשה חלות של מצה
 דשלשים חלות לא היו אלא י'
 עשרון ומה ששינו עד כאן היא
 במדה מדברית אבל במדה
 ירושלמית שהיו ה' סאין שהן
 שלשים קבין דסאה ששה קבין
 ט"ו קבין לחמץ וט"ו למצה :
קב ומחצה. היה נותן לחלה
 דמט"ו קבין היה עושה י' חלות :
ושתי חלות לקב. דמקב אחד
 היה עושה שתי חלות שהרי
 מט"ו קבין היה עושה שלשים
 חלות של מצה :

גמ'
מנהגי מילי. דאיפה שלש סאין :
תוכן אחד. מדה אחת הן :
לשאת (את) מעשר החומר הבת.
 והבת היא הוא נטילת מעשר על
 החומר דחומר הוא לי סאין
 ואמר קרא דאיפה ובת תוכן
 אחד הוא : ומאי טעמא ילפת
 מבת לילף מאיפה גופה והכתיב
 האיפה עשירית החומר. שהוא
 שלשים סאין (איפה) :
אלא. משום הכי לא ילף מיניה
 דלא ידענא כמה הוא חומר :
הכא נמי. מעשר החומר הבת
 דבעי למילף מינה לא ידענא כמה
 הוא חומר :

אלא מהכא מעשר הבת מן הכור.
 וכור ידעינן ודאי שהוא
 שלשים סאין לפי שהוא לשון
 (חומר) נמצא שהבת שהוא
 מעשר הוא שלש סאין וכתוב
 האיפה והבת תוכן אחד שמע
 מינה דאיפה שלש סאין והכי
 מתפרש קרא מעשר הבת מן
 הכור שמעשר של כור הוא בת
 עשרת הבתים חומר דבחומר
 איכא שלשים סאין שהן י' בתים
 נמצא דחומר נמי הוי שלשים
 סאין כמו כור כי עשרת הבתים
 חומר דסיפיה דקרא לא
 לחושבנא אתי אלא שכפל
 הדיבור כמנהג הנביאים :

מתניתין

התודה היתה באה : חמש סאין ירושלמיות,

שהן : שש מדבריות,

שתי איפות,

האיפה = שלש סאין

עשרים עשרון.

עשרה - לחמץ,

ועשרה - למצה.

"עשרה לחמץ" - עשרון לחלה.

"ועשרה למצה" - ובמצה שלש מינין : חלות,

רקיקיו,

ורבוכה.

נמצאו שלשה עשרונים ושליש לכל מין ומין,

ושלש חלות לעשרון.

ובמדה ירושלמית - היו שלשים קב.

חמשה עשר - לחמץ,

וחמשה עשר - למצה.

"חמשה עשר לחמץ" - קב ומחצה לחלה.

"חמשה עשר למצה" - ובמצה שלש מינין : חלות,

ורקיקיו,

ורבוכה.

נמצאו חמשת קבין לכל מין ומין,

ושתי חלות לקב.

גמרא

"התודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות".

מנא הני מילי?

אמר רב חסדא:

דאמר קרא: "האיפה והבת תוכן אחד יהיה"⁵¹⁴ (יחזקאל מה, י-יא) -

מה "בת" - שלש סאין, אף "איפה" - שלש סאין.

ו"בת" גופא מנלן?

אילימא מדכתיב: "לשאת מעשר החומר הבת" (יחזקאל מה, יא) -

איפה נמי! הכתיב: "ועשירית החומר האיפה" (יחזקאל מה, יא),

אלא, חומר לא ידענא כמה - הכא נמי לא ידענא כמה!

אלא מהכא: "וחק השמן: הבת השמן, ומעשר הבת מן הכור,

עשרת הבתים חומר, מי עשרת הבתים חומר" (יחזקאל מה, יד).

⁵¹⁴ י מאוני צדק ואיפת צדק ובת צדק יהי לכם. יא האיפה והבת תוכן אחד יהיה לשאת מעשר החומר הבת ועשירית החומר האיפה אל החומר יהיה

2. עז, א

רס"י

והמשתכר. באוכל נפש:
מאי טעמא. אין מוסיפין על
המדות יותר משתות:
אילמא משום. אפקועי
תרעא. דכיון שמגדלין
מוסיפין הדמים וחיישינן
דלמא אתי לאוסופי הדמים
יותר מדאי:

אי הכי. כי לא מוסיפין אלא
שתות איכא נמי למיחש
להכי:

אלא משום הכי. אין מוסיפין
יותר משתות:

כי היכי דלא ליהוי בטול
מקח. דקיי"ל (ב"מ דף מט:).
אונאה שתות קנה ומחזיר
אונאה יתר משתות בטל מקח
הכא נמי התגר שמכר את
התבואה אם לא ידע דהוסיפו
על המדות ומכר לו כדי המדה
הראשונה וזה קיבל במדה
גדולה הרי נתאנה שתות ואף
על פי כן קנה הלוקח ונותן לו
דמי אונאה ואין המוכר יכול
לחזור בו כדי שיהא לו ללוקח
מה לאכול:

כל דבר שבמדה אפי' כו'.
משום דקפיד עליה והרי
נתאנה במדה:

אלא משום תגרא. החמר
שלוקח התבואה מבעל הבית
ומולכה בשווקים שרוצה
להשתכר בה השתות ואילו
היה מודד במדה שנתוספו
ביותר הוי הפסד מטי דיאנא
למוכר שהיה מפסיד אותו
יותר משתות (אבל) ומשום
דלא לימטייה דיאנא תקנו
שלא יוסיפו יותר משתות:
ומהדר בתמיה דיאנא הוא
דלא לימטייה רווחא לא בעי
זבן וזבין תגרא איקרי. אם כן
שאין התגר מרויח כלום מה
תקנה עשו לו:

קרא אשכח ודרש. דגזירת
הכתוב היא:

עשרים שקלים חמשה
ועשרים שקלים עשרה
וחמשה שקל. הרי ששים
שקלים אותן ששים שקלים
יהיה לכם המנה וסלע ארבעה
זוזים הרי ר"מ זוזי דינרים
הוו בהאי מנה וקיי"ל דמנה
דאורייתא אינה אלא כ"ה
סלעים שהן ק' זוזים:

מנה של קדש כפול היה.
דהיינו ר' דינרין:

ושמע מינה מוסיפין על
המדות. דהיינו מ' לר' של קדש
דכוותיה לק' של חול כ':

ושמע מינה שתות מלבר.
שלחמש מוסיפין הששי דאי
הוי שתות מלגיו לא היה צריך
להוסיף ארבעים על מאתיים:

מתני' נמי דיקא. דשתותא
מלבר דקתני חמש סאין
ירושלמיות שהן ו' מדבריות
שמע מינה דאותו [חלק] ו'
הוסיפו על הה' עשו ה'
ירושלמיות שהן ו' מדבריות
נמצאת צריך להוסיף עליהן
הששית והיינו שתותא מלבר:
שקל האמור בתורה הוא סלע:

אמר שמואל:

אין מוסיפין על המדות יותר משתות,
ולא על המטבע יותר משתות,
והמשתכר לא ישתכר יותר משתות.

מאי טעמא?

אילמא: משום אפקועי תרעא - אי הכי, שתות נמי לא!
אלא משום אונאה,

כי היכי דלא ליהוי ביטול מקח - והא אמר רבא:

כל דבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין -
אפילו פחות מכדי אונאה חוזר!

אלא משום תגרא,

כי היכי דלא למטייה זיינא⁵¹⁵ - זיינא הוא דלא לימטייה, רוחא לא בעי?!
זבן וזבין תגרא איקרי?!

אלא אמר רב הסדא:

שמואל קרא אשכח ודרש: "השקל - עשרים גרה,

עשרים שקלים, חמשה ועשרים שקלים. עשרה וחמשה שקל - המנה יהיה לכם" (יחזק' מה, יב).

מנה?!

מאתן וארבעין הוו!

אלא שמע מינה, תלת:

שמע מינה: מנה של קודש כפול היה.

ושמע מינה: מוסיפין על המדות, ואין מוסיפין יותר משתות.

ושמע מינה: שתותא מלבר.

אמר רבינא:

מתניתין נמי דיקא,

דקתני: "תורה היתה באה חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות",

שמע מינה.

⁵¹⁵ על פי כתבי יד, רשי כתי"י שיטה מקובצת ועוד. גירסת וילנא כאן ובהמשך: ד'אנה

3. עז, ב

רס"י

עז, ב

מתניתין

מתני'
מכולן. לחמי תודה היה נוטל אחד מעשרה:
שיהיו כל הקרבנות שבלחמי תודה שוין. בהפרשת תרומה: **שלא יטול מקרבן**. זה תרומה על חבירו שלא יטול מזה שנים ומזה לא כלום משום דבעינן שלא יטול מקרבן על חבירו:

גמ'
מן המחובר. דבעינן שיהו כל החלות ביחד בשעת תרומה:
איני יודע מכמה. חלות הוא נוטל אחת:
בבכורים תרומה. דאמר מר (פסחים דף לו:). ותרומת ידך אלו הבכורים:

מה תרומה בבכורים אין לה שיעור. כדאמרין (פאה פ"א מ"א) אלו דברים שאין להם שיעור הפאה והבכורים דכמה שירצה מביא:
שאיני אחריה תרומה. דכיון שנטל תרומת מעשר אין מפרשינן שוב ממנה תרומה אחרת:

שיש אחריה תרומה. שהרי עדיין יש לו להפריש כל תרומותיו:

דנין תרומת לחמי תודה הנאכלת במקום קדוש. שנאכלת בירושלים מתרומת בכורים הנאכלת בירושלים:

תלמוד לומר ממנו. (ויקרא ז) אחד מכל קרבן תרומה לה' לגי'ש דכתיב בלחמי תודה ממנו תרומה לה' ונאמר בתרומת מעשר (במדבר יח) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר וגו':
אבל איני יודע מכמה. קמח הוא עושה החלה של חמץ:

נאמר כאן לחם. חמץ תודה ושתי הלחם באין מנחת חמץ עם הזבח:
מה להלן עשרון לחלה. דכתיב (ויקרא כג) (שנים ושני) עשרונים וגו':

לחמי תודה ולחם הפנים באות מארץ ומח"ל. ושתי הלחם אין באות אלא מן הארץ דכתיב בהו (שם כג) ממושבותיכם תביאו לחם תנופה מה תלמוד לומר תביאו שהרי כבר נאמר (שם) והקרבתם מנחה חדשה ומצי למימר ממושבותיכם לחם תנופה ומה תלמוד לומר תביאו שכל שאתה מביא ממקום אחר כעין זה חמץ ועם הזבח יהיו כזה:

מבולם היה נוטל אחד מעשרה 'תרומה',

שנאמר: "והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה"⁵¹⁶ (ויקרא ז, יד).

"אחד" - שלא יטול פרום.

"מכל קרבן" - שיהו כל הקרבנות שוות שלא יטול מקרבן על חבירו.

"למה הזרק את דם השלמים לו יהיה" - והשאר נאכל לבעלים.

גמרא

תנו רבנן:

"והקריב ממנו" (ויקרא ז, יד) - **מן המחובר.**

"אחד" - שלא יטול פרום.

"מכל קרבן" - שיהו כל הקרבנות שוות שלא יטול מן הקרבן על חבירו.

"תרומה לה" - איני יודע מכמה היא?

הריני דן:

נאמר כאן: "תרומה" (ויקרא ז, יד), **ונאמר בתרומת מעשר: "תרומה"**⁵¹⁷ (במדבר יח, כד),

מה להלן אחד מעשרה - אף כאן אחד מעשרה,

או בלך לדרך זו:

נאמר כאן: "תרומה" (ויקרא ז, יד) **ונאמר בבכורים: "תרומה"**⁵¹⁸ (דברים יב, יז),

מה להלן אין לה שיעור - אף כאן אין לה שיעור?

נראה למי דומה?

דנין תרומה שאין אחריה תרומה, מתרומה שאין אחריה תרומה,

ואל יוכיח בכורים שיש אחריהן תרומה,

או בלך לדרך זו:

דנין תרומה הנאכלת במקום קדוש, מתרומה הנאכלת במקום קדוש,

ואל תוכיח תרומת מעשר שנאכלת בכל מקום?

תלמוד לומר: **"ממנו ... תרומה לה"** (ויקרא ז, יד),

וכתיב בתרומת מעשר: **"ממנו תרומה"**⁵¹⁹ (במדבר יח, כו) **לגזירה שוה.**

למדנו לתרומה שהיא אחד מעשרה,

אבל איני יודע מכמה היא חלה?

הריני דן:

נאמר כאן: "לחם"⁵²⁰ (ויקרא ז, יג), **ונאמר להלן בשתי הלחם: "לחם"**⁵²¹ (ויקרא כג, יז),

מה להלן עשרון לחלה (ויקרא כג, יז) - **אף כאן עשרון לחלה,**

או בלך לדרך זו:

נאמר כאן: "לחם" (ויקרא ז, יג), **ונאמר בלחם הפנים: "לחם"**⁵²² (שמות כה, ל),

מה להלן שני עשרונות⁵²³ (ויקרא כד, ה) - **אף כאן שני עשרונות?**

נראה למי דומה?

דנין מנחה הבאה חמץ עם הזבח, ממנחה הבאה חמץ עם הזבח,

ואל יוכיח לחם הפנים שאינו בא חמץ עם הזבח.

או בלך לדרך זו:

דנין מנחה הבאה מארץ וחוצה לארץ, מן החדש ומן הישן,

ממנחה הבאה מארץ וחוצה לארץ מן החדש ומן הישן.

⁵¹⁶ והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' למה הזרק את דם השלמים לו יהיה

⁵¹⁷ כי את מעשר בני ישראל אשר ודימו לה' תרומה נתתי ללוים לחלה על פן אמרתני להם בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה

⁵¹⁸ לא תוכל לאכל בשעריך מעשר דגנה ותירשך ויצאהרר ובכורת בקרר וצאנה וכל נדריך אשר תדר ונדבתיו ותרומת ידך

⁵¹⁹ ואל הלוים תדבר ואמרת אלהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן

המעשר

⁵²⁰ על חלת לחם חמץ וקריב קרבנו על זבח תודת שלמים

⁵²¹ ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני עשרנים סלת תהינה חמץ תאפינה בכורים לה'

⁵²² ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד

⁵²³ ולקחת סלת ואפיית אתה שתיים עשרה חלות שני עשרנים יהיה החלה האחת

ואל יוכיחו שתי הלחם שאין באות אלא מן החדש ומן הארץ?

תלמוד לומר: "ממזבוביכם תביאו להם תנופה שתיים" (ויקרא כג, יז) - שאין תלמוד לומר "תביאו", ומה תלמוד לומר: "תביאו"? שכל מה שאתה מביא ממקום אחר הרי הוא כזה: מה להלן עשרון לחלה - אף כאן עשרון לחלה.

אי מה להלן שני עשרונות - אף כאן שני עשרונות? תלמוד לומר: "תהייה" (ויקרא כג, יז).

למדנו עשרה לחמץ, עשרה למצה - מניין?

תלמוד לומר: "על חלות לחם חמץ"⁵²⁴ (ויקרא ז, יג) - נגד חמץ הבא מצה, נמצאו עשרים עשרונות לחמי תודה, עשרה - לחמץ, ועשרה - למצה.

יכול עשרה שבמצה לא יהו כולן אלא ממין אחד? תלמוד לומר: "אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן, ורקיקי מצות משחים בשמן, סלת מרבמת" וגו'⁵²⁵ (ויקרא ז, יב) - נמצאו שלשה עשרונים, ושליש לכל מין ומין.

ושלש חלות לעשרון. ונמצאו לחמי תודה - ארבעים, נוטל מהן ארבע - ונותן לכהן, והשאיר - נאכלים לבעלים".

אמר ר' מר:

"והקריב ממנו" - מן המחובר."

אלא מעתה דכתביב: "ואת כל חלבו ידים ממנו"⁵²⁶ (ויקרא ד, יט) - התם מאי מחובר איכא?

כדרך חסדא אמר אבימי, דאמר רב חסדא אמר אבימי: שלא ינתח בשר קודם שיטול אימורין.

אמר ר' מר:

"ונאמר כאן: 'תרומה' (ויקרא ז, יד), ונאמר בתרומת מעשר: 'תרומה'⁵²⁷ (במדבר יח, כד)." - ונילף מ'תרומת'⁵²⁸ (במדבר לא, כט) מדין!

דין תרומה הנוהגת לדורות מתרומה הנוהגת לדורות, ואל תוכיח תרומת מדין שאינה נוהגת לדורות.

ונילף מ'תרומת'⁵²⁹ (במדבר טו, כ) חלה!

תנא רבי רבי ישמעאל:

"דין דבר שנאמר בו: 'ממנו תרומה לה' מדבר שנאמר בו: 'ממנו תרומה לה'...", לאפוקי תרומת חלה, דלא נאמר בו: 'ממנו תרומה לה'."

רש"י

אי מה להלן. בשתי הלחם שני עשרונים ותו לא אף כאן שתי עשרונים ותו לא:

תלמוד לומר תהייה. יתירה לרבויהא היא ואף על גב דכתיב בשתי הלחם יליף לתודה דאם אינו ענין לבי הלחם דהא כתיב שתי עשרונים תנהו ענין לחמץ שבתודה דליהו עשרה עשרונים:

למדנו י' לחמץ. משתי הלחם שהוא חמץ תהייה בחמץ כתיב י' למצה מנין:

נגד חמץ הבא. דכמה שמביא סולת לצורך חמץ הבא מצה: י' לחמץ. נפקא לן משתי הלחם י' למצה מדרשא לנגד חמץ הבא מצה:

תלמוד לומר אם על תודה וגו'. בהאי קרא כתיב ג' מיני מצה: מן המחובר. משמע שיהא הכל שלם המ' חלות שלם והתרומה דבשעת תרומה יהא הכל שלם והיינו דפריך אלא מעתה וכו' הכא (נמי) מאי מחובר איכא דקס"ד שהוא מנותח בשעת שנוטל החלב:

שלא ינתח בשר קודם כו'. וכה"ג הוי מחובר בשעת הפרשה: ונילף מתרומת מדין. דהויא אחד מני:

ולילף מתרומת חלה. דהוי אחד מארבעים ושמונה:

⁵²⁴ על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו

⁵²⁵ אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבמת חלת בלולות בשמן

⁵²⁶ ואת כל חלבו ידים ממנו והקטיר המזובה

⁵²⁷ מי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה נתתי ללויים לנהלה על פי אמרתי להם בתוך בני ישראל לא ינהלו נחלה

⁵²⁸ ממנהציתם תקחו ונתתה לאלעזר הטהור תרומת ה'

⁵²⁹ ראשית ערסתכם חלה תרימו תרומה מתרומת גרן מן תרימו אתה

4. עז, ב

רס"י

בו וחמשייתו כו'. ומתו בו ולא
באחר וחמשייתו ולא על אחר :
מדמעת. כשאר תרומה שאם
נפלה לתוך חולין שיהא צריך
להעלותה באחד ומאה דגבי
דימוע לא אשכחן מיעוט בקרא :

בְּעֵי רַבָּא:

תְּרוּמַת לַחֲמֵי תוֹדָה:

חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִיתָה וְחוּמְש,

או:

אִין חֵיבִין עֲלֵיהֶן מִיתָה וְחוּמְש?

כִּינן דְּאִיתְקַשׁ לְתְּרוּמַת מְעַשֵּׂר - כְּתְּרוּמַת מְעַשֵּׂר דְּכִמִּי,

או דְּלָמָּא:

"בו"⁵³⁰ (ויקרא כב, ט) ו"חמשייתו"⁵³¹ (ויקרא כב, יד) - מיעוט רַחֲמָנָא?

מְדַמְעַת,

או:

אִינָה מְדַמְעַת?

תִּיקוּ.

⁵³⁰ וְשִׁמְרוּ אֶת מִשְׁמֶרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלַי חֲטָא וּמֵתוּ בּוֹ מִי יִחַלְלֵהוּ אֲנִי ה' מִקְדָּשָׁם
⁵³¹ וְאִישׁ מִי יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁנְגָה וְיֹסֵף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לִכְהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ

5. עז, ב - עח, א

רפ"י

מאי תלמודא. היכי משמע מן תהינה י' עשרונות:
תהינה. בתרין יודין דחד יו"ד דמיתר אתיא ללחמי תודה:
קפיזי. חצאי קבים:
בעשרונות דבר הכתוב. דממאי דמירי בפרשה קמרבה מן תהינה ובפרשה כתיב (ויקרא כג) שתים שני עשרונים:
וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש. דחמץ עצמו דהוא עשר גמרינן משתי הלחם עשרון לחלה מן היקישא דלחם לחם:
חוזר ומלמד בהיקש. על מצה י' עשרונים כחמץ דכנגד חמץ הבא מצה:
הימנו ודבר אחר הוא. כלומר אי הוה מלמד החמץ על המצה אותו דבר עצמו שהוא למד מן שתי הלחם עשרון לחלה מצי למימר וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש אבל הכא החמץ אינו מלמד על המצה מה שהוא לומד בהיקש משתי הלחם לא מצית למיפרך משום דחמץ למד משתי הלחם עשרון לחלה ומלמד בהיקש למצה שהוא י' עשרונים דהיינו דבר אחר. ע"א נמי שמעתי הימנו ודבר אחר הוא דאי הוה יליף מחמץ שבתודה לקרבן אחר דעלמא מצית לאקשווי וכי דבר וכי השתא דלא יליף אלא לההוא קרבן גופיה ליכא למיפרך הכי:
מאי איכא למימר. וכי דבר הלמד [בהיקש] חוזר ומלמד בהיקש:
תביאו ריביא הוא. דלא הוה למכתב תביאו גבי שתי הלחם משום טעמא דאמר לעיל והוי כמאן דכתיב הכא גבי לחמי תודה דכל הבאות שאתה מביא יהו כזה עשרון לחלה והוי כמו שלמד מגופו דקרא עשרון לחלה ולא מהיקש (וכי מלמד חמץ על המצה י' עשרונות) ולא מצית למיפרך וכי דבר הלמד כו' שהרי לא למד החמץ מהיקש אבל אי תודה כדמעיקרא אתיא לחם לחם הוי דבר הלמד מהיקש ואיכא למיפרך עליה:

אמר מר:

"תלמוד לומר: **תהינה**" (0).

מאי תלמודא?

עח, א **אמר רב יצחק בר אבדימי:**
"תהינה" כתיב.

אימא: עשרה קפיזי!

אמר רבא:

בעשרונות דבר הכתוב.

"למדנו עשרה לחמץ,

עשרה למצה - מנין?

תלמוד לומר: **"על הלוח לחם חמץ"** (ויקרא ז, יג) - כנגד חמץ הבא מצה.

וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש!?

הימנו ודבר אחר הוא,

וכל הימנו ודבר אחר - לא הוי היקש.

הניחא למאן דאמר: "לא הוי היקש",

אלא למאן דאמר: "הוי היקש" מאי איכא למימר?

"תביאו" - רביא היא.

6. עה, א

רק"י

מתני'

המלואים. שהיו בימי משה היו כו':

שתי ידות כמצה שבתודה. דהיינו חלות ורקיקין אבל רבוכה לא היתה בניזיר וכיון שלא היו שם אלא שני אותן מינין נמצאו שני מינין י' קבין ירושלמיות דכיון דג' מינין דמצה שבתודה הוו ט"ו קבין חמשה קב לכל מין נמצאו לשני מינין הן עשרה קבין:

שהן ששה עשרונות. דעשרה קבין הן ששה עשרונות [ושני שלישיות] ובי' מינין שהן ג' עשרונות [ושליש] לכל מין דכיון דעשרה עשרון הוו [לג' מינין שבמצה] נמצא לבי' ידות הן ששה עשרונות ובי' שלישי עשרון:

גמ'

מה"מ. דהמילואי היו באות חלות ורקיקין ורבוכה היינו חלוט בשמן:

לאו היינו רבוכה. אלמא דאית בהו רבוכה:

אנתא דמשחא. חתיכת עיסה עבה שטיגנה בשמן ע"א אנתא דמשחא שמן קרוש עגול כמו לחם והיינו לחם מ"ר ז"ל ולא רבוכה ממש:

וכי מה למדנו לבניו מיום המשחו. כלום חייבין בניו בשביל משיחת אביהם:

מקיש חינוכו. דכהן הדיוט להמשחו (היינו רבוכה) וחינוכו הוא המילואים שלו אלמא דבמילואים הוי רבוכה דכהן הדיוט מביא חביתין [היינו רבוכה] ביום חינוכו לעבודה וכהן גדול בכל יום:

אף. חלות לחם שמן נמי דהוי במילואים היינו רבוכה:

המתקרב לעבודה. תחילה לאחר שנמשח:

אחד להמשחו. שנמשח לכהן גדול:

ואחד לחינוכו. בשביל שנתחן היום לעבודת כהן [גדול]:

הא דלא עבד עבודה מעולם כשהיה הדיוט. מביא שלשה אחת לחינוך תחילת עבודה ואחת לחינוכו שנתמנה לכהן גדול ואחת להמשחו. מ"ר ז"ל: רקיק וחלות חד הוא אלא שזה נבלל וזה נמשח:

מתניתין

המילואים היו באין כמצה שבתודה: חלות,

ורקיקין,

ורבוכה⁵³²

נזירות היתה באה שתי ידות כמצה של תודה: חלות,

ורקיקין,

ואין בה רבוכה.

נמצא עשרה קבין ירושלמית - שהן ששה עשרונות ועודין.

גמרא

מנא הני מילי?

אמר רב חסדא אמר רב חמא בר גוריא:

דאמר קרא: **"ומסל המצות אשר לפני ה', לקח: חלת מצה אחת,**

וחלת לחם שמן אחת,

ורקיק אחד" (ויקרא ח, כו).

בשקלא: "חלות" - חלות,

"רקיק" - רקיק,

"שמן" - מאי ניהו? לאו רבוכה.

מתקיף לה רב אשי:

אימא אנתא דמשחא!

אלא כדררש רב נחמן בר רב חסדא משמיה דרבי טבלא:

"זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו"⁵³³ (ויקרא ו, יג),

וכי מה למדנו ל"בניו" ביום המשח?

אלא מקיש חינוכו להמשחו,

מה המשחו רבוכה - אף חינוכו רבוכה.

אמר רב חסדא:

כהן גדול המתקרב לעבודה צריך שתי עשרונות האפה,

אחת - להמשחו,

ואחת - לחינוכו.

מר בר רב אשי אמר:

שליש.

ולא פליגי:

הא - דעבד עבודה כשהוא כהן הדיוט,

הא - דלא עבד עבודה כשהוא כהן הדיוט.

⁵³² תיקון ע"פ שיטה מקובצת. בוילנא: רביכה

⁵³³ זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירת האפה סלת מנחה תמיד מחציתה בבקר ומחציתה בערב

7. עח, א

רש"י

לרבות שלמי נזיר לי קבין ירושלמיות. שהן ב' ידות של מצה שבתודה שלא היה בנזיר אלא חלות ורקיקין:

ולרביעית שמן. לפי שבתודה היה חצי לוג שמן חציו לחלות ורקיקין וחציו לרבוכה לחמץ לא היה בו שמן וכיון שבנזיר אין בו רבוכה דיו ברביעית:

יכול לכל מה שאמור בענין. הואיל והוקשו שלמי נזיר למצה של תודה יכול לוקשו לכל ג' מינין שבמצה ת"ל מצות:

מאי תלמודא. היכי ממעט ממצות:

אמר רב פפא דבר שנאמר בו מצות. בתודה דהיינו חלות ורקיקין דכתיב (ויקרא ב) חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות לההיא איתקש המצות האמורות בנזיר אבל לרבוכה דאין כתב בהן מצות לא הוקשו לחם נזיר:

"נזירות היתה באה שתי ידות במצה שבתודה".

תנו רבנן: (ויקרא ז-יג)

"שְׁלֵמִיו"⁵³⁴ - לרבות שלמי נזיר לעשרת קבין ירושלמיות ולרביעית שמו.

יכול לכל מה שאמור בענין?

תלמוד לומר: "מצות"⁵³⁵ (במדבר ו, טו).

מאי תלמודא?

אמר רב פפא:

דבר שנאמר בו "מצות" לאפוקי רבוכה דלא נאמר בו 'מצות'.

דבי רבי ישמעאל תנא:

"מצות" (במדבר ו, טו) - כָּלֵל,

"חלות ורקיקין" - פָּרֵט,

כָּלֵל ופָּרֵט אין בכלל אלא מה שבפָּרֵט: חלות ורקיקין - אין,

מידי אחרניא - לא.

⁵³⁴ על חלת לחם המין וקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו

⁵³⁵ וסל מצות סלת חלת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן ומנהתם ונספיהם

8. עח, ב

רש"י

חוץ לחומת הר הבית אבל אם היו בהר הבית קדשו אע"פ שאין בעזרה מ"ה ז"ל:
חוץ לחומת העזרה. ואע"ג דהוי לפנים מחומת בית פאגי לא קדש:
על זבח תודת. חלות דהיינו על בסמוך בעזרה:
הא איפלוגו בה חדא זימנא. בעל בסמוך:
רבי יהודה אומר אף תמיד של בין הערבים. אם שחטו על חמץ עובר דכתיב על חמץ דם זבחי זבחי המיוחד לי דהיינו תמיד:
ורבי יוחנן אמר אע"פ וכו'. דלא בעינן על בסמוך:
בההיא קאמר רבי יוחנן. אע"פ שאין עמו בעזרה:
דכל היכא דאיתיה. לחמץ לאחר זמן הביעור באיסורא איתיה:
אבל מקדש לחם. שלחמי תודה אין מקדשים אלא בשחיטת הזבח אימא לא יהו קדוש עד שיהא הלחם עמו בעזרה:
ואי איתמר בהא. בלחמי תודה קאמר ריש לקיש כיון דלמקדש לחם הוא בעינן בעל בסמוך אבל בהך בחמץ ביי"ד דכל היכא דאיתיה באיסורא איתיה:
אימא מודי לרבי יוחנן. דאף על פי שאין עמו בעזרה צריכא:

עח, ב מתניתין

השוחט את התודה לפניו ולחמה חוץ לחומה - לא קדש הלחם. שחטה עד שלא קרמו פניה בתנור, ואפילו קרמו נולן חוץ מאחד מהן - לא קדש הלחם.

גמרא

מאי "חוץ לחומה"?

רבי יוחנן אמר:

חוץ לחומת בית פאגי.

וריש לקיש אמר:

חוץ לחומת העזרה.

"ריש לקיש אמר: חוץ לחומת העזרה" - בעינן "על" ⁵³⁶ בסמוך.

"ורבי יוחנן אמר: חוץ לחומת בית פאגי" - אבל חוץ לעזרה קדוש, ולא בעינן "על" בסמוך.

והא איפלוגו בה חדא זימנא:

דתנן:

"השוחט את הפסח על החמץ - עובר בלא תעשה."

רבי יהודה אומר: אף התמיד" (פסחים סג).

ואמר ריש לקיש:

לעולם אינו חייב עד שיהא או לשוחט או לזרק או לאחד מבני חבורה עמו בעזרה!

ורבי יוחנן אמר:

אף על פי שאין עמו בעזרה!

צריכא,

דאי איתמר בההיא - בההיא קא אמר רבי יוחנן דכל היכא דאיתיה באיסורא קאי,

אבל לעינן מקדש לחם אימא מודי ליה לריש לקיש דאי איתיה בפנים - קדוש, אכראי - לא קדוש.

ואי איתמר בהא - בהא קאמר ריש לקיש,

אבל בהך - אימא מודה ליה לרבי יוחנן,

צריכא.

תניא כוותיה דרבי יוחנן:

"השוחט את התודה לפניו ולחמה חוץ לחומת בית פאגי - לא קדש הלחם."

⁵³⁶ יב אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן. יג על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו

9. עח, ב

"שְׁחֹטָה עַד שְׁלֹא קָרְמוּ פָּנֶיהָ בַּתְּנוּרָה - לֹא קֹדֵשׁ הַלֶּחֶם".

מָנָא הָנִי מִיָּלַי?

דְּתַנּוּ רַבָּנָן:

"עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֲמִיץ יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל זֶבַח"⁵³⁷ (ויקרא ז, יג).

מִלְמַד שְׂאִין הַלֶּחֶם קְדוֹשׁ אֲלֵא אִם כֵּן קָרְמוּ פָּנֶיהָ בַּתְּנוּרָה.

"יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל זֶבַח" - מִלְמַד שְׂאִין הַלֶּחֶם קְדוֹשׁ אֲלֵא בְּשַׁחֲיִטַּת הַזֶּבַח.

"זֶבַח תּוֹדָה" - מִלְמַד שְׂאִם שְׁחֹט שְׁלֹא לְשִׁמּוֹן לֹא קֹדֵשׁ הַלֶּחֶם".

רס"י

עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב.

כְּלוּמַר כְּשֶׁהוּא מִקְרִיבוֹ

כְּשֶׁשׁוּחֲטוֹ יֵהֵא כֶּבֶר לֶחֶם שִׁיחֹ

פָּנָיו מִתְקַרְמִין כֶּבֶר בַּתְּנוּרָה:

קָרְבָּנוֹ עַל זֶבַח. קָרְבָּנוֹ דֵּהֵיִינוּ

לֶחֶם מִתְקַדֵּשׁ עַל יַדֵּי זֶבַח:

זֶבַח תּוֹדָה. מִשְׁמַע זֶבַח לֶשֶׁם

תּוֹדָה שְׂצָרִיד לְשׁוּחֲטוֹ לְשִׁמוֹ:

10. עה, ב

רפ"י

יוצאין. בפסח במצה נא:
 העשויה. האפויה:
 מאי נא. וכי מאי לחם הוי הואיל
 ואין נאפה כלל:
 אמר שמואל כל שפורסין כו'.
 דכבר אפויה כל דהו:
 וכן לענין לחמי תודה. שאם נאפו
 כל כך בשעת שחיתות הזבח
 שפורסה ואין חוטין נמשכין
 ממנה קדש הלחם:
 פשיטא. דחד דינא אית להו
 למצה ולחמי תודה דהכא והכא
 כתיב לחם:
 והא. שאין אפויה כל צרכה אע"ג
 דאין חוטין נמשכים ממנה
 כפריסא דמיא לפי שנפרכת
 כשמטטלים אותה קמ"ל
 (דלא):

□

תנו רבנן:

"יוצאין במצה נא,
 ובמצה העשויה באילפס".

מאי "מצה נא"?

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 כל שפורסה ואין חוטין נמשכין הימנה.

אמר רבא:

וכן לענין לחמי תודה.

פשיטא!

הכא כתיב "לחם"⁵³⁸ (דברים טז, ג), והכא "לחם"⁵³⁹ (ויקרא ז, יג) כתיב!

מהו דתימא: "אחד"⁵⁴⁰ (ויקרא ז, יד) אמר רחמנא "שלא יטול פרוס",
 והא קמאן דפריסא דמיא,
 קמושמע לן.

⁵³⁸ לא תאכל עליו חמין שבעת ימים האכל עליו מצות לחם עני מי בחפזו וצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך

⁵³⁹ על חלת לחם חמין יקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו

⁵⁴⁰ והקריב ממנו אחד מקל קרבן תרומה לח' לפהו הורק את דם השלמים לו יהיה

11. עח, ב

רפ"י

ליקדשו מי מתוך פ' קדשו. דלאחריות נתכוין דאי אבד הא ליפוק באחריני:
 (ומאן דאמר לא קדשו סבר לקרבן גדול דהיינו פ' נתכוין. דאי אתברי מי מינייהו נפיק באידך): אל יקדשו כו' לא קדשו. שהרי אין מביאין לתודה אלא מי חלות:
 מ"ד קדשו. סבר האי דשחטה סתם אין דעתו אלא על מי והאי דהביא פ' לאחריות מכוין דאי איבדו ניפוק באחריני:
 ומ"ד לא קדשו. סבר האי דהביא שמונים דעתו אכולם ונתכוין להביא קרבן גדול ופסול:
אב"י אמר בכלי שרת מקדש שלא מדעת. וה"ה בסכין ששוחט בו הזבח שבשחיטה מתקדש הלחם קמפלגי: מ"ד קדשו סבר כלי שרת מקדשי מה שראוי להם שלא מדעת בעלים:
ומ"ד לא קדשו. קסבר אין מקדשין אלא מה שנתכוונו הבעלים לקרבן גדול דהיינו שמונים ופסול (מר סבר לא אלימא) שחיטה לקדש שלא מדעת בעלים שאע"פ שהבעלים נתכוונו לשמונים הסכין לא קידש אלא מי שראוין לזבח:
רב פפא אמר דכ"ע כלי שרת מקדשין. מה שראוי להן [מ"ד קדשו] סבר סכין נמי מקדשא מי שלא מדעת בעלים כשאר כלי שרת ומאן דאמר לא קדשו סבר כיון דלית ליה תוך אין מקדש אלא מדעת בעלים והבעלים לפי איכוונו ופסול:
דאע"ג דלית ליה לסכין תוך. מקדשת הזבח כשאר כלי שרת שיש להם תוך הכי נמי אלימא משאר כלי שרת שמקדש מה שראוי לזבח מי מתוך פ' שלא מדעת בעלים:
ומר סבר לא אלימא מכלי שרת. לקדש שלא מדעת ובעלים לקרבן גדול איכוונו לקדש כל פ' ולא קידשו:

איתמר:
 תודה ששחטה על שמונים חלות: חזקה אמר: קדשו ארבעים מתוך שמונים. ורבי יוחנן אמר: לא קדשו ארבעים מתוך שמונים.
אמר רבי זירא:
 הכל מודים היכא דאמר: ליקדשו ארבעים מתוך שמונים - קדשו, אל יקדשו ארבעים אלא אם כן יקדשו שמונים - לא קדשו.
כי פליגי בסתמא:
 מר סבר: לאחריות קא מיפוי, ומר סבר: לקרבן גדול קא מיפוי.
אב"י אמר:
 דכולי עלמא לקרבן גדול⁵⁴¹ קא מיפוי, ובכלי שרת מקדשין שלא מדעת - קא מיפלגי:
 מר סבר: כלי שרת מקדשין שלא מדעת, ומר סבר: כלי שרת אין מקדשין שלא מדעת.
רב פפא אמר:
 דכולי עלמא: כלי שרת - מקדשין שלא מדעת, והקא בסכין קא מיפלגי:
 מר סבר: סכין מקדשת ככלי שרת, ומר סבר: סכין כיון דלית ליה תוך אינה מקדשת ככלי שרת.
ואיכא דאמרי:
רב פפא אמר:
 דכולי עלמא כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת, והקא בסכין קא מיפלגי:
 מר סבר: סכין אלימא מכלי שרת, דאף על גב דלית ליה תוך מקדשה, ומר סבר: סכין לא אלימא ליה מכלי שרת.

⁵⁴¹ מסורת השי"ס לפי רש"י ועוד. גירסת וילנא: (לאחריות)

12. עה, ב - עט, א

רפ"י

מתני'
שחטה חוץ לזמנה. על מנת
 לאכול ממנה כזית למחר דהוי
 פיגול מעליא:
או חוץ למקומו. (או) חוץ לעזרה:
קדש הלחם. והוי מפגל הואיל
 ופסול הוה לאחר שחיטה ומי"מ
 בפנים שחטה אבל שלא לשמן
 לא קדש הלחם הואיל ומפיק לה
 מקדושתה לגמרי שהרי שחטה
 לשם זבח אחר:
ונמצאת טריפה. בבדיקה לא
 קדש הלחם דטריפה הוי פסול
 קודם שחיטה:

גמ'
זה הכלל וכו'. השתא מפרש
 כיצד שחטה חוץ לזמנה וכו'
 דלאו היינו פסול קודם שחיטה
 לפיכך קדש הלחם:
שחטה ונמצאת בעלת מום.
 פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע:
על חוץ לזמנו שקדש. הואיל
 ומי"מ איתיה לזבח בעזרה אבל
 חוץ למקומו דלא הוי בעזרה
 פליגי:
אני דמיתיו לחוץ לזמנו. דדברי
 הכל קדש דפיגול מרצה משום
 דהרצאה כתיב ביה דכתיב לא
 ירצה:
ואתה דמיתו לבעל מום. דדברי
 הכל לא קדש: חוץ לזמנו וחוץ
 למקומו פסול מחשבה ובעל מום
 פסול הגוף:
חוץ למקומו. ובעל מום פסול
 ואין בו כרת:
ועוד. דקשיא לך היאך נדמו
 לבעל מום דפסול הגוף הוא
 נדוננו משלא לשמו מתודה
 ששחטה שלא לשמה דהוי פסול
 מחשבה ואין בו כרת ולא קדש
 כדאמר במתניתין שחטה שלא
 לשמה לא קדש הלחם:

מתניתין

שחטה חוץ לזמנה,
וחוץ למקומה - קדש הלחם.
שחטה ונמצאת טריפה - לא קדש הלחם.
שחטה ונמצאת בעלת מום:
רבי אליעזר אומר: קידש.
וחכמים אומרים: לא קידש.
שחטה שלא לשמה,
וכן איל המילואים,
וכן שני בבשי עצרת - ששחטן שלא לשמן - לא קדש הלחם.

גמרא

מתניתין מני?
 רבי מאיר.

דתניא:

זה הכלל:

כל שפיסולו קודם שחיטה - לא קדש הלחם.
פיסולו אחר שחיטה - קדש הלחם.
שחטה חוץ לזמנה,
וחוץ למקומה - קדש הלחם.
שחטה ונמצאת טריפה - לא קדש הלחם
שחטה ונמצאת בעלת מום - רבי אליעזר אומר: קדש.
רבי יהושע אומר: לא קדש,

עט,א

דברי רבי מאיר.

אמר רבי יהודה:

לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע: על ששחטה ונמצאת טריפה - שלא קדש,
ועל חוץ לזמנו - שקדש,
ועל בעל מום - שלא קדש.
ועל מה נחלקו: על חוץ למקומו - רבי אליעזר אומר: קדש,
ורבי יהושע אומר: לא קדש.

אמר רבי אליעזר:

הואיל וחוץ לזמנו - פסול,

וחוץ למקומו - פסול,

מה חוץ לזמנו - קדש, אף חוץ למקומו - קדש.

אמר רבי יהושע:

הואיל וחוץ למקומו - פסול,

ובעל מום - פסול,

מה בעל מום - לא קדש, אף חוץ למקומו - לא קדש.

אמר לו רבי אליעזר:

אני דמיתיהו - לחוץ לזמנו,

ואתה דמיתו - לבעל מום.

נראה למי דומה?

אם דומה לחוץ לזמנו - נדוננו מחוץ לזמנו,

אם דומה לבעל מום - נדוננו מבעל מום!

התחיל רבי אליעזר לדרו: דנין פסול מחשבה - מפסול מחשבה,
 ואין דנין פסול מחשבה - מפסול הגוף.

התחיל רבי יהושע לדרו: דנין פסול שאין בו כרת - מפסול שאין בו כרת,
 ואל יוכיח חוץ לזמנו שפסול שיש בו כרת!
 ועוד,
 נדוננו משלא לשמו שפסול מחשבה ואין בו כרת!

רפ"י

ורבי מאיר. אליבא דרבי אליעזר דאמר שחטה ונמצאת בעלת מום קדש מאי שנא וכו' בשלמא לרבי יהודה משוי חדא דינא לבעל מום ולנמצאת טריפה אלא לרבי מאיר מאי שנא וכו' :
בדוקין שבעין. דהוי מום עובר ואינו ניכר דלא הוי פסולו קודם שחטה דסבר כרבי עקיבא דאמר במסי זבחים (פד.) אם עלו לא ירדו והואיל דלא ירדו דקדש כל דהו לא חשיב פסולו קודם שחטה הלכך קדש הלחם :
 ואידך רבי יהושע ורבי יהודה אומר אליבא דרבי אליעזר [ור"י] נמי לא קדש סבר כי אמר רבי עקיבא אם עלו לא ירדו :
[בפסולא דגופי]. דמקדש (לגופי) לזבח עצמו :
לקדושי לחם לא הוי קדוש. והואיל והוי פסולו קודם שחטה :
חוץ לזמנה אם עלתה לא תרד. דהואיל ופיגול הוא מרצה וכל שכן שאר זבחים :
רבה אמר לא תרד. כרבי אליעזר דאמר גבי תודה דקדש דלא הוי פסול :
רבא אמר תרד. ולא קדש כרבי יהושע :
מדהדר ביה רבי אליעזר. דשתק :
התם. דקאמר ליה ר' יהושע לרבי אליעזר משלא לשמן נדוננו ושתק ר' אליעזר שלא מצא תשובה אבל הכא אי דיינת לה משלא לשמן מוכח (מיניה) מגופיה דאם עלתה לא תרד דקי"ל הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן אם עלו לא ירדו לדברי הכל כדאמר במסכת זבחים בפרק המזבח מקדש (דף פד.) ריבה לכל העולין שאם עלו לא ירדו :

ושתק רבי אליעזר.

ורבי מאיר,
מאי שנא: "שחטה ונמצאת טריפה" - דהוי פסולו קודם שחטה,
ומאי שנא: "שחטה ונמצאת בעלת מום" - דלא הוי פסולו קודם שחטה?

ב'דוקין שבעין', ואלבא דרבי עקיבא, דאמר: אם עלו - לא ירדו.

ואידך⁵⁴²?

כי אמר רבי עקיבא: אם עלו לא ירדו - בפסולא דגופיה,
אבל לקדושי לחם - לא.

איתמר:

חטאת ששחטה חוץ לזמנה,
אם עלתה - לא תרד.
חוץ למקומה:
רבא אמר: תרד.
רבה אמר: לא תרד⁵⁴³.

רבא כרבי יהושע,

ורבה כרבי אליעזר.

והדר ביה רבה לגביה דרבא,

מדהדר ביה רבי אליעזר לגביה דרבי יהושע.

ואיכא דאמרי:

אף על גב דהדר ביה רבי אליעזר לגביה דרבי יהושע,

רבה לגביה דרבא - לא הדר ביה.

התם - הוא דקאמר ליה: נדוננו משלא לשמו,

אבל הכא - אי דיינת ליה משלא לשמו אם עלתה לא תרד.

⁵⁴² תוקן על פי כתבי יד, רשי, שיטה מקובצת ועוד. גירסת וילנא: ורבי יהושע
⁵⁴³ כתבי יד, רשי ושיטה מקובצת גורסים הפוך: רבה אמר תרד, רבא אמר לא תרד.

רס"י

שביק תנא דידן איל נזיר
דשכיח. שנוהג לדורות:
ונקט מילואים. דהווי לפי שעה:
עיקר מילתא נקט. איל
המילואים שבו קדשו הלחם
תחילה:

13. עט, א

"שְׁחֻטָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה,
וְכֵן אֵיל הַמִּילּוּאִים,
וְכֵן שְׁנֵי בְּבָשִׁי עֶצְרֵת - שְׁשֻׁחָטוּן שְׁלֵא לְשִׁמּוֹן - לֹא קֹדֶשׁ הַלֶּחֶם".

אמר רב פפא:
שביק תנא דידן איל נזיר דשכיח,
ונקט איל המילואים.

ותנא דידן עיקר מילתא נקט.

14. עט, א-ב

רס”י

מִתְנִיתִין

הַנְּסָכִים שֶׁקִּדְּשׁוּ בְּבִלִי, וְנִמְצָא זָבַח פְּסוּל:
אִם יֵשׁ זָבַח אַחֵר - יִקְרִיבוּ עִמּוֹ,
וְאִם לֹא - יִפְסְלוּ בְּלִינָה.

מתני'
הנסכים שקדשו בכלי. שנתן בכלי ואחר כך נמצא זבח פסול: אם יש זבח אחר. שאין לו נסכים יקריב אלו נסכים עמו: ואם לאו. משקדשו בכלי נפסלו בלינה:

גְּמָרָא

אמר זעירי:
אין הנסכים מתקדשין אלא בשחיטת הזבח.

גמ'
אלא בשחיטת הזבח. דקודם שחיטת הזבח אעיי' שניתנו בכלי שרת אינון חולין ויכול לשנותו לזבח אחר ומשנשחט הזבח לא: זבח ונסכים. שהזבח מקדש הנסכים:

מאי טעמא?

אמר קרא: "זבח ונסכים"⁵⁴⁴ (ויקרא כג, לו).

לא דאיפסיל בשחיטה. ואם כן דבשחיטה מקדש להו כי נפסל הזבח בשעת שחיטה נפסלו נמי הנסכים ואמאי אם יש שם זבח אחר יקריבו עמו. עיי' מאי לאו דאיפסיל הזבח בשחיטה וקתני אם לאו יפסלו בלינה ואם כן דשחיטת הזבח מקדש הנסכים ולא מתקדשי קודם אמאי יפסלו בלינה הא לא קדשו כלל דהא שחיטה דפסול לא חשיבא שחיטה לקדושי נסכים. כך שמעתי:

תנן:

"הַנְּסָכִים שֶׁקִּדְּשׁוּ בְּבִלִי וְנִמְצָא זָבַח פְּסוּל,
אִם יֵשׁ זָבַח אַחֵר יִקְרִיבוּ עִמּוֹ וְאִם לֹא יִפְסְלוּ בְּלִינָה."
מאי לאו דאיפסיל בשחיטה!

לא, דאיפסיל בזריקה.

לא דאיפסיל בזריקה. דהואיל וכבר קדשו נסכים בשעת שחיטה הלכך אעיי' דאיפסיל זבח בזריקה אם יש שם זבח אחר יקריבו:

כמאן?

כרבי,

דאמר: שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה.

כמאן כרבי. דאמר בפ' התכלת (לעיל זו.) שחט הכבשים לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש: שני המתירין. כגון זריקה ושחיטה מקדשים הקרבן לקדושה:

אפילו תימא: רבי אלעזר ברבי שמעון,

הכא במאי עסקינן: כגון שקיבל דמן בכוס, ונשפך

עטב, ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר לה כוותיה דאבוה דאמר: כל העומד לזרוק כזרוק דמי.

מעלין זה בלא זה. והני שחיטה וזריקה מקדשין הן הנסכים וכיון דאלו נסכים הוקדשו בשחיטה אעיי' דאיפסיל זבח בזריקה קדשו נסכים בשחיטה [ומש"ה] אם יש שם זבח אחר יקריבו עמו שהם לא נפסלו:

אפילו תימא רבי אליעזר. דאמר אין מעלין זה בלא זה דאמר לא קדש הלחם עד שישחוט ויזרוק דמן לשמן:

הכא במאי עסקינן כגון שקיבל הדם בכוס ונשפך. אחר כן נפסל בזריקה:

ורבי אלעזר סבירא ליה כאבוה דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי. להכי נתקדשו בשני המתירין בשחיטה ובזריקה אבל להכי לא הוי כזרוק שיהא הזבח כשר אלא אם יש שם זבח אחר יקריבו עמו משום דסבר כרבי שמעון דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי:

⁵⁴⁴ אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה לה' עלה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו

15. עט, ב

רפ"י

פסול לשם מנחה אחרת. הכי נמי נימא לנסכים שהקדישם לשם זבח לא יקרבו עם זבח אחר:

שמן נמי. יהא לב בית דין מתנה עליו שיהא כשר למנחה אחרת: **שמן גופה דמנחה הוא.** ובגופה דמנחה אין יכול להתנות שתבא לשם מנחה אחרת אבל נסכים אינן גופיה דזבח כולי האי דהא אמרינן (לעיל דף מד:): מנחת נסכים אפילו למחר ויכולין להתנות בהן:

וליתנו. בית דין מעיקרא עליהן דנסכים שאם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יהו חולין ואמאי מתנה שיהו לזבח אחר:

גזירה שמא יאמרו. בעלמא בלא תנאי ובלא נפסל הזבח:

מוציאין נסכים מכלי שרת לחול. וקיימא לן שכל דבר שכלי שרת מקדש אינו יוצא לחולין והם אינם יודעים דשחיתות הזבח מקדש אלא יהו סבורין שכלי שרת מקדשא להו לנסכים ואפי' הכי התנו שיהיו לזבח אחר:

השתא נמי וכו' כשרים [כו'] לזבח אחר. אף על פי שלא נמצא זבח פסול:

[כגון שהיה]. מתניי דתני יקריבו עמו כגון שהיה זבח אחר זבוח באותה שעה ונפסל זה ומייד היו הנסכים לזבח האחר ודמי כאילו לשם האי זבח הובאו נסכים ולא אתו למימר נסכים שהפרישו וכו':

אמר מר:

"אם יש זבח אחר - יקרבו עמו".

והא אמר רב חסדא:

שמון שהפרישו לשום מנחה זה - פסול לשום מנחה אחרת!

אמר רבי ינאי:

לב בית דין מתנה עליהם,

אם הוצרכו - הוצרכו,

ואם לאו - יהו לזבח אחר.

אי הכי,

שמון נמי!

שמון - גופה דמנחה הוא.

וליתנו עליהן דניפקו לחולין!

גזירה שמא יאמרו: מוציאין מכלי שרת לחול.

השתא נמי, גזירה שמא יאמרו: נסכים שהפרישו לשום זבח זה כשרין לשום זבח אחר!

התני מתתיה בן יהודה:

"כגון: שהיה זבח זבוח באותה שעה".

אבל אין זבח זבוח באותה שעה - מאי? נפסל בלינה,

אדתני סיפא: **"אם לנו - יפסלו בלינה" -**

ליפלוג וליתני בדידה: **"במה דברים אמורים: שהיתה זבח זבוח באותה שעה,**

אבל אין זבח זבוח באותה שעה - לא!

הכי נמי קא אמר:

במה דברים אמורים: שהיה זבח זבוח באותה שעה,

אבל אין זבח זבוח באותה שעה - נעשה כמי שנפסלו בלינה, ופסולין.

16. עט, ב

רש"י

ומי אית ליה לר"ש לב בית דין
מתנה עליהם. דקא תריץ למתני
כרבי אלעזר ברבי שמעון וסבר
לה כאבוה ופרכינן ליה כו'
וקמתרץ לב בית דין מתנה
עליהם אלמא דר' שמעון סבר לב
בית דין מתנה עליהם:

תמידין שלא הוצרכו לציבור.
כגון אותן ארבעה שהיו נשארין
ביום ר"ח אדר כשהיו נוטלין ב'
היו נשארים ד' ואותן לא היו
צריכין לפי שאותן הבאין ברי"ח
ניסן באין מתרומה חדשה. ע"א
מ"ר ז"ל שלא הוצרכו לציבור
שאבדו והפריש אחרים
תחתיהם ואח"כ נמצאו לדברי
רבי שמעון דאמר במסכת
שבועות (דף יב.) פר ושעיר של
יום הכיפורים שאבדו והפריש
אחרים תחתיהן ואח"כ נמצאו
כי לא יקרבו בחג הסוכות יקרבו
בחג המצות דאין נפדין תמימים
דאין תנאי בית דין שהתנו אם
לא הוצרכו יפדו מועיל בהן הני
תמידין נמי אין נפדין תמימים
דאין תנאי בית דין מועיל בהן
לדברי רבי שמעון אלא ירעו
לדברי חכמים דאמרי יפדו
דתנאי ב"ד מועיל בהן הני
תמידין דהכא נמי נפדין
ומדקאמר לדברי רבי שמעון אין
נפדין אלמא דסבירא ליה דאין
לב בית דין מתנה עליהן:

שאני התם. דס"ל אין נפדין דהא
אית להו תקנתא לא סבירא ליה
מתנה עליהן:

[אפילו תימא: רבי אלעזר ברבי שמעון,
הכא במאי עסקינן: כגון שקיבל דמן בכוס, ונשפך
ורבי אלעזר ברבי שמעון סבר לה כוותיה דאבוה דאמר: כל העומד לזרוק פזרוק דמי.
...
אמר רבי ינאי:
לב בית דין מתנה עליהם].

ומי אית ליה לרבי שמעון⁵⁴⁵: לב בית דין מתנה עליהן?
והא אמר רב אידי בר אבין אמר רב עמרם אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן:
תמידין שלא הוצרכו לציבור:
לדברי רבי שמעון - אין נפדין תמימים!
לדברי חכמים - נפדין תמימים!

שאני התם: דאית להו תקנתא ברע"ה.

⁵⁴⁵ גירסת וילנא: (בן אלעזר)

17. עט, ב - פ, א

רפ"י

מתני'

ולא חילופה. זו היא חילופה שאבדה והפריש אחרת תחתיה ושוב נמצאת דקרבה נמי בתודה:

גמ'

תנו רבנן מהו אומר תודה יקריב. דלא הוה צריך למימר אם על תודה יקריבנו דמצי למיכתב והקריב על זבח התודה והשתא לא דייק אלא יקריב לחודיה וקא דייק דהוא מיעוט לומר דעל אחד מהם מקריב לחם ולא שתים:

אחר שריבה הכתוב. להקרבה מיעט (מין) שאין טעון לחם:

מנין לרבות ולדות וכו'. ואפילו נתכפר בראשונה הויין הני בני הקרבה:

אם על. ריבה דכל אלו קריבין: לא שנו. הא דתנן לא ולדות וחליפין טעונין לחם:

אלא אחר כפרה. לאחר שנתכפר באחת מהן שאם הקריב שוב לאחרת אין טעונין לחם:

אבל לפני כפרה. אם הקריב לולדות ולתמורה ולחליפין טעונין לחם:

אהייא. קאמר רבי יוחנן לא שנו: איילמא אחליפי תודת חובה. כגון

דאמר עלי דהויא עליה חובה דהכי משמע ליה דרבי יוחנן אמתניתין קמהדר דקתני ולא ולדה ולא חילופה טעונה לחם ומתני' בתודת חובה קמייירי דמוקתני הפריש אחרת תחתיה מכלל דתודה חובה היא דאמר עלי דאי לא הויא חובה לא הוי מפריש אחרת תחתיה ומתני' שתמא קתני דליכא למשמע מידי אי לפני כפרה מייירי אי לאחר כפרה וקאמר רבי יוחנן לא שנו וכו':

לפני כפרה תנינא. דטעונין לחם כדאמר מנין למפריש תודה כו' דמדקאמר מפריש אחרת תחתיה מכלל דתודת חובה היא וקתני והרי שתיהן עומדות איזו שירצה יקריב ולחמה עמה דהיינו לפני כפרה:

אלא אחליפי תודה נדבה. דקאמר הרי זו ואבדה ומפריש אחרת תחתיה כלומר דאסיפא דהא ברייתא קאי דקאמר מנין תמורה וחליפין דסתמא קתני וקמשמע לן בחליפי תודה נדבה ואמר רבי יוחנן עלה לא שנו כו':

בין לפני כפרה בין לאחר כפרה. שנתכפר באחרות טעונות שתיהן לחם דמרבה בתודות הוא דהואיל ולא נתחייב להפריש אחרת והפרישה גלי אדעתיה שדעתו היה להרבות בתודות של נדבות והלכך מביא בלחמיהן:

אלא אוולד תודה נדבה. כגון שהפריש וילדה בין הקריבה לפני כפרה בין לאחר כפרה אין טעונה לחם דמותר לתודה היא שכבר נתכפר באחר והוי כמפריש מעות לתודתו וניתותרו דכל דבר הבא מאליו כגון ולד חשיב מותר:

אלא אוולד תודת חובה. וכי קתני לעיל ולא ולדה טעון לחם לאחר כפרה אבל לפני כפרה טעון והתם ליכא למיפריך בין לפני וכו' מרבה בתודות הוא דאין אדם מרבה בתודת חובה: אדם מתכפר בשבח הקדש. דהיינו הולד [של תודת חובה] וכיון דיכול להתכפר באיזו שירצה או באם או בולד הכי נמי טעונות לחם:

מתניתין

ולד תודה,

ותמורתה,

הפריש תודה ואבדה, והפריש אחרת תחתיה - אינה טעונה לחם, שנאמר: "והקריב על זבח התודה"⁵⁴⁶ (ויקרא ז, יב).

התודה - טעונה לחם.

ולא: ולדה.

ולא: חילופה,

ולא: תמורתה טעונין לחם.

גמרא

תנו רבנן:

"מהו אומר: "תודה יקריב" (ויקרא ז, יב)?

מנין למפריש תודתו ואבדה,

והפריש אחרת תחתיה,

ונמצאת הראשונה, והרי שתיהן עומדות,

מנין שאינה מהו שירצה יקריב, ולחמה עמה?

תלמוד לומר: ה"תודה יקריב".

יכול שתהא שניה טעונה לחם?

תלמוד לומר: "יקריבנו" - אחד ולא שנים.

אחר שריבה הכתוב, ומיעט - מנין לרבות: ולדות,

וחליפות,

ותמורות, להקרבה?

תלמוד לומר: "אם על תודה" (ויקרא ז, יב).

יכול יהו טעונות לחם?

תלמוד לומר: "והקריב על זבח התודה" - תודה טעונה לחם,

ולא ולדה, ולא חילופה, ולא תמורתה טעונין לחם."

שלח רב חנינא משמיה דרבי יוחנן:

לא שנו אלא: לאחר כפרה,

אבל לפני כפרה - טעונין לחם.

הוי בה רב עמרם: אהייא?

איילמא: אחליפי תודת חובה?

אי לפני כפרה - תנינא!

אי לאחר כפרה - תנינא!

פ, א

אלא אחליפי תודה נדבה - בין לפני כפרה,

בין לאחר כפרה - טעונות לחם.

מרבה בתודות הוא!

אלא אוולד תודה נדבה - בין לפני כפרה,

בין לאחר כפרה - אין טעונין לחם,

מותר דתודה היא!

אלא אוולד תודה חובה: לפני כפרה - טעון לחם,

לאחר כפרה - אין טעון לחם.

מאי קא משמע לן?

דקסבר רבי יוחנן: אדם מתכפר בשבח הקדש.

הוי בה נמי אביי כי האי גוונא.

רש"י

הוי בה אביי נמי כהאי גוונא.
 אהייא ותיירך אוולד תודת
 חובה:
לפני כפרה טעונות לחם. דאדם
 מתכפר בשבח הקדש לאחר
 כפרה אין טעונין לחם דמותר
 דתודה היא ובוולד דתודה נדבה
 להכי לפני כפרה נמי אין טעונין
 לחם משום דאין אדם מתכפר
 בתודת נדבה:

איתמר נמי,

אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן:

חילופי תודה נדבה, בין לפני כפרה, בין לאחר כפרה - טעונה לחם, מרבה בתודות הוא.
 ולד תודה נדבה, בין לפני כפרה, בין לאחר כפרה - אין טעון לחם, מותר דתודה הוא.
 ולד תודה חובה, לפני כפרה - טעונין לחם,
 לאחר כפרה - אין טעונין לחם.

18. פ, א

רס"י

כל שבחטאת מתה. מפרש

לקמן:

ואילו גבי חטאת. אם נמצאת לפני כפרה רועה שאין חטאת מתה אלא אותה שנמצאת לאחר שכיפרו הבעלים הא נמצאת קודם שכיפרו הבעלים רועה ואילו תודה בכה"ג דהפריש תודה ואבדה והפריש אחרת תחתיה והרי שתיהן עומדות שניה אין טעונה לחם דכתיב (ויקרא ז) יקריבנו לאחד ולא שתים והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם:

שמואל כרבי סבירא ליה דאמר אבודה בשעת הפרשה דשניה מתה. אפילו נמצאת קודם שנתכפרו בעלים להכי לשמואל אין טעונין לחם:

אלא רועה לרבי היכי משכחת לה. דקאמר שמואל כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם:

והא גבי תודה כה"ג. שאם הפריש שתי תודות לאחריות שאם תאבד האחת תהא שניה תחתיה אין טעונה לחם דכתיב יקריבנו לאחד ולא לשנים והיכי קאמר כל שבחטאת רועה בתודה טעונה לחם:

אלא שמואל. לא סבר לא כרבי ולא כרבנן:

אלא כר"ש. דאמר חמש חטאות מתות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה ושתכפרו בעליה באחר ושעיברה שנתה דלית ליה השניה רועה ודכוותה גבי תודה אין טעונה לחם שאם הפריש ב' תודות לאחריות וכו' דהיינו שכפרו בעליה דמתה היא בחטאת להכי גבי תודה אין טעונים לחם: ופריך והיכי אמרת דשמואל כרבי שמעון סבירא ליה והא ר' שמעון לית ליה רועה כלל ושמואל אית ליה דאמר כל שבחטאת רועה:

מאי קמ"ל. שמואל לימא הלכה כרבי שמעון:

לאפוקי מדרבי יוחנן. דאמר אדם מתכפר בשבח הקדש בולד: **קמ"ל.** שמואל דהלכה כר' שמעון דה' חטאות מתות ולד חטאת כו' ואין מתכפר בו ובתודה אין טעונה לחם:

אמר שמואל:

כל שבחטאת מתה - בתודה אין טעונה לחם.
כל שבחטאת רועה - בתודה טעונה לחם.

מתלב רב עמרם:

"מהו אומר: **"תודה יקריב"** 547 (ויקרא ז, יב)?

מנין למפריש תודתו ואבדה,

והפריש אחרת תחתיה,

ונמצאת הראשונה,

והרי שתיהן עומדות -

מנין שאיזו מהו שירצה יקריב, ולחמה עמה?

תלמוד לומר: **"תודה יקריב"**.

יכול תהא שניה טעונה לחם?

תלמוד לומר: **"יקריבנו"** - אחד ולא שנים".

ואילו גבי חטאת כי האי גונא רועה?

דתנן:

"הפריש חטאתו ואבדה,

והפריש אחרת תחתיה,

ונמצאת הראשונה,

והרי שתיהן עומדות -

מתכפר באחת מהן, ושניה תמות,

דברי רבי.

וחכמים אומרים:

אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים" (תמורה כב:).

הא קודם שנתכפרו בעלים - רועה!

שמואל כרבי סבירא ליה,

דאמר: אבודה בשעת הפרשה מתה.

אלא רועה לרבי היכי משכחת לה?

כדרבי אושעיא,

דאמר רבי אושעיא:

הפריש שתי חטאות לאחריות - מתכפר באיזה מהן שירצה, והשניה תרעה.

והא גבי תודה כי האי גונא, אין טעונה לחם!

אלא שמואל כרבי שמעון סבירא ליה,

דאמר: חמש חטאות מתות.

והא רועה לרבי שמעון לית ליה כלל!

שמואל נמי חדא קאמר,

כל שבחטאת מתה, בתודה אין טעונה לחם.

מאי קא משמע לן?

לאפוקי מדרבי יוחנן,

דאמר: אדם מתכפר בשבח הקדש,

כמשמע לן דלא.

547 אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרובת חלת בלולת בשמן

19. פ, א

רפ"י

זו תודה וזו לחמה. אע"ג דלא אמר עלי אם אבד הלחם מביא לחם אחר דכיון דאמר זו נתחייב בלחמה וכל זמן שעיקר הזבח קיים חייב בלחמה:

מ"ט לחם לגלל תודה. דכתיב והקריב על זבח התודה חלות (ויקרא ז):

ואין תודה לגלל לחם. משום הכי אבדה תודה אין מביא תודה אחרת אף על גב דלחמה קיים אין מביא תודה אחרת:

הפריש מעות לזבח תודתו. וניתותרו:

אי הכי איפכא נמי. דכיון דלחם איקרי תודה תודה נמי איקרי לחם ויביא נמי ממותר לחם תודה:

לחם איקרי תודה. ולהכי הפריש לתודתו ונתותרו מביא בהן לחם:

נתכפר בראשונה שניה אין טעונה לחם. לפי שהיא חליפי תודה ראשונה:

שלישית טעונה לחם. דלא הוא חליפי תודה ראשונה ומרבה בתודות הוא דאע"ג דחובה היא דקתני והפריש אחרת אפילו הכי אמרינן הכא ודאי שלישית לא היא אלא מרבה בתודות דלא היא חליפה:

נתכפר בשלישית שניה אין טעונה לחם. לפי שהיא חליפתה של שניה:

ראשונה טעונה לחם. לפי שאינה חליפין:

נתכפר באמצעית שתייהן אין טעונות לחם. לפי שהיא חליפת הראשונה ולא שלישית טעונה לחם שאף על פי שאינה חליפת ראשונה היא חליפה דחליפה:

שניה תמות. דהויא חטאת שכלפרו בעליה:

שלישית תרעה. דלא הוא חליפי ראשונה:

אמר רבי אבא⁵⁴⁸:

"זו תודה וזו לחמה" -

אבד הלחם - מביא לחם אחר,

אבדה תודה - אינו מביא תודה אחרת.

מאי טעמא?

לחם - לגלל תודה,

ואין תודה לגלל לחם.

ואמר רבא:

הפריש מעות: לתודתו ונתותרו - מביא בהן לחם,

ללחמי תודה ונתותרו - אין מביא בהן תודה.

מאי טעמא?

אילימא: משום דרב כהנא,

דאמר רב כהנא: מנין ללחמי תודה שנקראו תודה?

שנאמר: "והקריב על זבח התודה חלות מצות"⁵⁴⁹ (ויקרא ז, יב) -

אי הכי, איפכא נמי!

לחם איקרי תודה,

תודה לא איקרי לחם.

ואמר רבא:

הפריש תודתו,

ואבדה,

וחזר והפריש אחרת תחתיה,

ואבדה,

וחזר והפריש אחרת תחתיה,

ונמצאו הראשונות והרי שלשתן עומדות,

נתכפר בראשונה - שניה אינה טעונה לחם,

שלישית טעונה לחם.

נתכפר בשלישית - שניה אינה טעונה לחם,

ראשונה טעונה לחם.

באמצעית - שתיהן אין טעונות לחם.

אביי אומר:

אפילו נתכפר באחת מהן - שתיהן אין טעונות לחם,

כולהו חליפין דהדדי נינהו.

אמר רבי יודא:

וכו לענין חטאות,

הפריש חטאתו,

ואבדה,

והפריש אחרת תחתיה,

ואבדה,

והפריש אחרת תחתיה,

ונמצאו הראשונות - והרי שלשתן עומדות,

נתכפר בראשונה - שניה תמות,

שלישית תרעה.

⁵⁴⁸ במקבילה פסחים יג: וכן בשיטה מקובצת הגירסה: רבה, וכן בהמשך.

⁵⁴⁹ אם על תודה קריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בגולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבבת חלת בגולת בשמן

רש"י

תודה דאיכא למימר מרבה בתודות הוא. משום הכי לרבה שלישיית טעונה לחם כדאמרינן לעיל דהויא תודת חובה אבל חטאת דליכא למימר מרבה בחטאות הוא שאין דרכן של בני אדם להרבות בחטאות: אימא לא. תיהוי שלישיית רועה אלא ימותו תרוייהו קמשמע לן רבה דלא:

נתכפר בשלישית - שניה תמות, וראשונה תרעה. נתכפר באמצעית - שתיהן ימותו.

אב"י אמר:

אפילו נתכפר באחת מהן - שתיהן ימותו, כולהו חליפין דהדדי נינהו.

מאי "וכן"?

מהו דתימא: התם - הוא דאיכא למימר: מרבה בתודות הוא, אבל הקא - דליכא למימר מרבה בחטאות הוא, אימא לא, קא משמע לן.

20. כ, ב - פא, א

כ"י

דלמא תמורה היא. וכבר אמרין לעיל תודה טעונה לחם ולא תמורה משום הכי אין לה תקנה: אמאי אין לה תקנה אי עסקינן בתודת חובה בהיא דאמר עלי ונתערבה אית לה תקנה:

לא סגי דלא מייתי אחרינא. ולייתי בהמה אחריתי ולחם ולתני ולימא אי הך דקיימא תמורה היא הך בהמה לתודה לחובתו והאחרונה שנשתיירה תיהוי לאחריות דהוי כמפריש תודות לאחריות דהוא קריבה עם לחם וחדא בלא לחם: **לא צריכא דאמר הרי זו.** דהויא נדבה להכי לא מצוי למימר דהא תיהוי לאחריות דלנדבה ליכא אחריות משום הכי אין לה תקנה:

למידין לפני רבי. היינו לוי כדאמרין בסנהדרין (דף יז:)

למידין לפני חכמים לוי: **ואי לא ליפוק חולין.** שיאכלו הבעלים אותן חלות בתורת חולין והכהנים יאכלו לאותן ד' דתרומה בתורת חולין:

וכי מכניסין חולין לעזרה. דדלמא הך דקיימא תמורה היא והיאך הביא לחם חולין בעזרה: **וליתי בהמה אחרת ולחם.** (דלא) דאע"ג דאסקינן דאמר

הרי זו יביא בהמה ומה בכך שהרי אדם יכול להרבות [תודות] נדבה ויהא להם תקנה: **ממעט הוא לאכילה דשלמים.**

דהשתא הויא ספק שלמים ודין שלמים דנאכלים לשני ימים ולילה ותודה ליום ולילה ואי אכיל לה בתורת תודה שמא נשתייר ממנה למחר ונמצא מביא קדשים לבית הפסול שיקדים זמנו דשמא שלמים הוא:

וכי מפרישין תחילה. שום קרבן על מנת שיהא מותר זבח:

ארבעין בכתפיה וכשר. הוא חייב ללקות ארבעים על שהמיר כדתנן (תמורה דף ב.) שאם המיר מומר וסופג את הארבעים ואת אמרת יפריש לכתחילה לשם תמורה דבר שהוא אסור ומתחייבים מלקות:

אם איתא לדרבי יוחנן. דאמר לעיל חוץ לחומת העזרה נמי קדש הלחם בשחיטת הזבח אם הוא לפניו מחומת בית פאגי אמאי לא עביד כדאמר מעיקרא:

וליתי לחם וכו'. ודקמהדר לה וכי מכניסין חולין לעזרה ליתיה לחם ויניח חוץ לחומת העזרה בבית פאגי במקום שמתקדש בשחיטת הזבח ואפילו הויא תמורה דהווי חולין ליכא איסורא דהא לא נכנסו לעזרה:

["התודה - טעונה לחם ... ולא: תמורתה טעונין לחם"].

תני רבי תיב:
"תודה שנתערבה בתמורתה, ומתה אחת מהו, חבירתה - אין לה תקנה."

היכי נעביד?
נקריב לחם בהדה - דלמא תמורה היא!
לא נקריב לחם בהדה - דלמא תודה היא!

היכי דמי?
אי דאמר: "עלי" - לא סגי דלא מייתי ליה בהמה אחרת וליחם!

ולימא: אי הך דקיימא תמורה היא - הא תודה, והא לחמה.
אי הך דקיימא תודה היא - הא לחמה, והא תיהוי אחריות!

לא צריכא דאמר: "הרי זו".

(סימן למודיים מיד"ת" על"ה שי"ש שכ"ן דדמ"ה דא"י חל"ש מותגנו רבנן" תמורה"ה בחו"ץ חזקי"ה הפרי"ש חטא"ת לאח"ר יותר)

אמרו למדין⁵⁵⁰ לפני **דבי**: ולייתי לחם, ולימא: אי הך דקיימא - תודה היא, הא - לחמה, אי לא - ליפוק לחולין!

אמר להו: וכי מכניסין חולין לעזרה?!

וליתי בהמה ולחם, ולימא: אי הך דקיימא תמורה היא, הא - תודה והא - לחמה, אי הך דקיימא תודה היא, הא - לחמה, והא - תיהוי שלמים.

אמר להו: משום דקא ממעט באכילה דשלמים.

אמר לוי **לדבי**:

וליתי בהמה ולחם, ולימא: אי הך דקיימא תמורה היא, הא - תודה, והא - לחמה. ואי האי דקיימא תודה היא, הא - לחמה, והא - תיהוי מותר דתודה.

אמר ליה: כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו!
וכי מפרישין תחלה למותרות?!

פא, א

תיב רבי יצחק בר שמואל בר מרתא קמיה דרב נחמן וייתיב וקאמר:
וליתי בהמה ולחם,

ולימא: אי הך דקיימא תמורה היא - הא תודה והא לחמה,
ואי הך דקיימא תודה היא - הא לחמה והא תיהוי תמורה.

אמר ליה: עני מרי ארבעין בכתפיה, וכשר?!

רב עילא חלש,

על לגביה אביי ורבנן וייתיב וקא אמרי: אם איתא לדרבי יוחנן, דאמר: חוץ לחומת העזרה קדוש, ליתיה לחם, ולותבה חוץ לחומת העזרה, ולימא: אי הך דקיימא תודה היא - הא לחמה,

⁵⁵⁰ במסכת סנהדרין יז, ב נתבאר שהכוונה היא ללוי

ואי לא - ליפוק לחולין!

רפ"י

משום דאיכא ארבע. חלות דתרומה שצריך להניף ובכל מקום מצינו הלחם למעלה וצריך להניפו בעזרה במקום שמניף הבשר ואי קשיא הא דאמר לעיל (דף סב.) כל מקום שיש לחם הלחם למעלה ואמר היכא אמר רב פפא במילואים אמאי לא אמר נמי בתודה איכא לתרוצי עיקר מילתא נקט כדתרצינן נמי לעיל:
לפני ה' כתיב בשלמים ותודה היא בכלל שלמים:
קמעיל חולין לעזרה. שמא תמורה היא:

וליתני שמונים. חלות וליתנינהו בחוץ כרבי יוחנן ולפריש מינייהו שמונה חלות ולותבינהו גוואי:

ולימא אי הך כו'. וליקדשו ארבעים מתוך שמונים והני שמונה דגוואי לא הוי ארבעה מינייהו חולין בעזרה ממה נפשך דאי הך דקיימא תודה הויא הוה שתי תודות ושמונה חלות תרומה ואי הך דקיימא תמורה ולא הוה אלא חדא תודה הני שמנה ליחשבינהו מהני מ' דקדשו ולא הוה חולין בעזרה:

ומשני לא אפשר בהכי משום דממעט באכילה דארבעים. גבי הבעלים דכהן אינו רוצה לאכול כי אם ארבעה דסבור שמא אין כאן אלא תודה אחת ואין לכהן לאכול כי אם ארבעה מהן והבעלים נמי חוששין שמא שתיהן תודות הן וכל שמונה קדשות ונמצא אותן ארבעה חלות אבודים ולעיל דאמרין אי לא ליפוק לחולין ליכא למימר קמעט באכילה דארבעים דהתם ליכא אלא ארבעים חלות וממה נפשך אית ליה לפרושי ד' לתרומה אבל הכא דהפריש שני חלות איכא למימר דארבעים שלא לצורך הן וקא ממעט לבעלים באכילה דארבעים:

ענין אחר דקא ממעט באכילה דארבעה דאילו בעלמא היכא דליכא אלא חד קרבן אי יקדשו מ' מתוך שמונים אין נאכלין לכהנים אלא ארבעה ואידך כולו נאכלין לבעלים

משום דאיכא ארבע להניף - היכי ליעביד?
לנפינהו אבראי - **"לפני ה'"** 551 (ויקרא ז, ל) כתיב!
גוואי - קא מעייל חולין לעזרה!
הלכך לא אפשר.

מתקיף לה רב שישא בריה דרב אידי:

אם איתא לדהזקיה, דאמר: קדשו ארבעים מתוך שמונים, ליתני בהמה, וליתני שמונים בהדה -

ולימא: אי הך דקיימא תודה היא - הא נמי תיהוי תודה והא שמונים דתרווייהו, אי הך דקיימא תמורה היא - הא תודה והא לחמה, וליקדשו להו ארבעים מתוך שמונים.

משום דקא ממעט באכילה דארבעים!

אמר ליה רב אשי לרב פהנא:

אם איתא לדרבי יוחנן דאמר: הפריש חטאת מעוברת וילדה,

רצה בה - מתכפר,

רצה בוולדה - מתכפר.

ליתני בהמה מעוברת, וימתין לה עד שתלד, וליתני שמונים בהדה,

ולימא: אי הך דקיימא תמורה היא - הא וולדה תודה היא, והא שמונים דתרווייהו,

ואי הך דקיימא תודה היא - הא נמי תודה היא, והא שמונים דתרווייהו הווא,

והאי ליהוי מותר דתודה.

אמר ליה:

מאן לימא לן דאמר רבי יוחנן: אם שירו משוייר?

דלמא: אם שירו - אינו משוייר!

והיינו טעמא דרבי יוחנן, דאמר: אדם מתכפר בשבח הקדש.

רבינא איקלע לדמהוריא,

אמר ליה רב דימי בריה דרב הונא מדמהוריא לרבינא:

וליתני בהמה, ולימא: הרי עלי, וליתני בהמה אחריתי וליתני שמונים בהדה,

ולימא: אי הך דקיימא תמורה היא - הני תרתי תודות, והא שמונים דתרווייהו,

ואי הך דקיימא תודה היא - והא דאמרי עלי נמי ליהוי תודה, והא שמונים דתרווייהו,

ואידך תהוי לאחריות.

אמר ליה:

התורה אמרה: **"טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם"** (קהלת ה, ד) -

ואת אמרת ליקום ולינדור בתחילה!?

וכיון דליכא אלא ארבעה יש ספוק בידך לאוכלן ביום אחד אבל הכא דאיכא לכהנים שמונה ושל בעלים יכולין להאכיל מחלקן לכל מי שירצו ולא אתו לידי שריפה אבל שמונה דלכהנים כיון דאין נאכלין אלא לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם דלמא לא מצו אכלי לכולהו שמונה ביום אחד והוי המותר בשריפה ושמא לא הויא אידך תודה ולא קדשו אלא ארבעים וליכא דקדש אלא ד' ונמצאת ממעט באכילה דאלו ד' ושריף שלא כדין מ"ה. ענין אחר ממעט באכילה דמי דלמא לא קדשי כלל דאידך לא הויא תודה וכי מתותרי למחר שרף להו ועבר משום בל תשחית (דברים כ) כך שמעתי:
רצה בה מתכפר רצה בוולדה מתכפר. דלא חשיב לה כולד חטאת הואיל והפרישה מעוברת דדעתיה הוה נמי להתכפר בעובר ומתכפר באיזו מהם שירצה ודכוותיה גבי תודה יכול לעשותן שתייהם תודות אבל נתעברה לאחר שהקדש אין מתכפר בוולדה משום דכשהקדשה לא הוה דעתיה אהאי ולד דאכתי לא נתעברה:

ליתני בהמה מעוברת. משום הכי אמר בהמה מעוברת ולא בהמה וולדה משום דכי מפריש לה לא הויא אלא חדא ואיכא למימר דמפריש תחילה למותרות:

והאי ליהוי מותר בתודה. והכא ליכא למימר וכי מפרישין תחילה למותרות שהרי מקצתה הויא עיקר קרבן דבשעה שהפרישה לא הויא אלא חדא גופא ועכשיו קרב מקצתו או האם או הולד אבל לעיל דלא הוי אלא חד והיא גופיה מיייתי מתחילה לשם מותר איכא למיפרך וכי מפרישין וכו':
מאן לימא לן. טעם דרבי יוחנן התם היינו משום דעובר לאו ירך אמו הוא ואם שירו לעובר שלא הקדשו כשהקדש לאם הוי משוייר דלא חשיב כוולדה דבעי למימר דכוותיה גבי תודה שיהו האם והולד תודות דלמא ס"ל התם אם שירו אינו משוייר שאין יכול לשירו לקרבן לפני עצמו אלא מתו וה"נ אין יכול לעשות הולד קרבן ואין יכול להקריב שניהם האם והוולד ולחמם עמהם אלא היינו טעמא דר' יוחנן דאמר רצה בוולדה מתכפר משום דאדם מתכפר בשבח הקדש בוולד דכי הפרישה מעוברת הוה דעתיה אכל שבחא ולאחר שנתכפר באם פוסל הוולד הי"נ מתכפר באיזו תודה שירצה ולחמה עמה אבל להביא שניהם ולחמם לא:

ולימא עלי. כדי שיהא חייב באחריותה:

וליתני אחרת. לאחריות דראשונה:

התורה אמרה טוב אשר לא תדור. ומוקמינן ליה (חולין דף ב:) דאמר עלי:

ואת אמרת ליקום ולנדור לכתחילה. דלימא עלי דס"ל טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר:

551 ידיו תביאנה את אשי ה' את החלב על הקזה וביאנו את הקזה להניף אתו תנפה לפני ה'

21. פא, א-ב

רש"י

מתניתין

פא,ב

האומר: "הרי עלי תודה" - יביא היא ולחמה מן החולין.
 "תודה עלי מן החולין, ולחמה מן המעשר" - יביא היא ולחמה מן החולין.
 "תודה מן המעשר ולחמה מן החולין" - יביא.
 "היא ולחמה מן המעשר" - יביא, ולא יביא מחיטי מעשר שני,
 אלא ממעות מעשר שני.

גמרא

אמר רב הונא:

האומר: "הרי עלי לחמי תודה" - מביא תודה ולחמה.

מאי טעמא?

מידע ידע האי גברא דלחם בלא תודה לא איקריב,
 והאי תודה ולחמה קאמר,
 והאי דקאמר "לחמי תודה" - סוף מילתא נקט.

תנן:

"תודה מן המעשר, ולחמה מן החולין" - יביא במה שנדר -
 ואמאי? כיון דאמר "לחמה מן החולין" - יביא היא ולחמה מן החולין!

שאני התם, דכיון דאמר: "תודה מן המעשר" -
 נעשה כאומר: הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני.

אי הכי,

רישא דקתני: "תודה מן החולין ולחמה מן המעשר" - יביא היא ולחמה מן החולין" -
 הכא נמי נעשה כאומר: הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני!

הכי השתא?! בשלמא לחם - למיפטור תודה אתי,
 תודה - למיפטור לחם מי אתיא?!

תא שמע:

"האומר: 'הרי עלי תודה בלא לחם,

וזבח בלא נסכים" - כופין אותו ומביא תודה ולחמה, זבח ונסכים."

טעמא דאמר: "תודה"⁵⁵² אבל לא אומר תודה - לא!

הוא הדין אף על גב דלא אומר תודה,

ואידי דקא בעי למיתנא: "זבח בלא נסכים" דלא מתני ליה: "נסכים בלא זבח",
 תנא נמי "תודה".

מתני'
 האומר הרי עלי תודה יביא היא
 ולחמה מן החולין. דכיון דאמר
 עלי נתחייב בה והוה ליה דבר
 שבחובה ואינו בא אלא מן
 החולין כדאמרינן לקמן וכיון
 דאמר הרי עלי תודה אע"ג דלא
 אמר ולחמה מתחייב בשתייהן
 דלחם גלל תודה: ואם אמר הרי
 עלי תודה מן החולין ולחמה מן
 המעשר שני. כיון דעיקר ותודה
 הזבח אמר מן החולין יביא הכל
 מן החולין דכיון דאמר עלי
 נתחייב ' בה והוה ליה דבר
 שבחובה:

תודה ממעות מעשר שני ולחמה
 מן החולין יביא. כמו שאמר
 הואיל ועיקר הוא למצוה לבא מן
 החולין והוא לא מייתי זבח (מן
 החולין כמצותה להכי לא גריר
 לחם בתר זבח:

גמ'

אמר רב הונא האומר הרי עלי
 לחמי תודה. אף על גב דלא אמר
 תודה מביא שתייהן:

סוף מילתיה נקט. דכי אמר
 לחמי תודה הוי כמאן דאמר
 תודה ולחמה:

כיון דאמר ולחמה מן החולין
 יביא היא ולחמה מן החולין:

שאני התם כיון דאמר בפירוש
 תודה מן המעשר. הא דקאמר
 בתר הכי לחמה מן החולין נעשה
 כאומר הרי עלי לחם של חולין
 לפטור תודתו של פלוני הכא נמי
 נעשה כאומר הרי עלי לחמה מן
 החולין לפטור תודתו שנדרתי
 להביאו מן המעשר להכי מביא
 לחמה מן החולין אבל לעולם
 היכא דאמר לחמי תודה סתם
 מביא נמי תודה:

הכא נמי נעשה כאומר הרי עלי
 תודה לפטור לחמו של פלוני.
 דבכל ענין שנדר להביא מן
 המעשר [לא להוי מעשר גריר
 בתר חולין אלא] ליהוי חולין
 גרירא בתר המעשר ויביא
 התודה מן החולין ולחמה מן
 המעשר כמו שאמר:

בשלמא לחם למיפטור תודה
 אתי. כדאמרינן (לעיל דף פ.)
 לחם גלל תודה איכא למימר
 דנעשה כאומר לפטור תודתו של
 פלוני:

אלא תודה מי אתיא למיפטור
 לחם. דנימא נעשה כאומר
 לפטור לחמו של פלוני:

אבל לא אומר תודה. אלא לחמי
 תודה:

לא. אין כופין אותו להביא תודה
 ולחמה:

דלא מתני ליה כי אמר נסכים
 בלא זבח. דאין כופין אותו
 להביא זבח ונסכים כדאמר
 (לעיל עד:). המתנדב יין מביא
 ומזלפו על גבי האישים:

22. פא, ב

רס"י

ואמאי. כופין אותו להביא תודה ולחמה כי אמר הרי עלי תודה בלא לחם:
נדר ופתחו עמו הוא. כלומר שכשנדר תודה לאלתר נתחרט בדבר ולפי שהיה יודע שאין תודה בלא לחם נתחרט כדי לסתור נדרו ואמאי כופין לקיים נדרו כ"ש. ענין אחר נדר ופתחו עמו שיכול לומר אני הייתי סבור שהייתי יכול להביא תודה בלא לחם עכשיו שאיני יכול אי אפשר מ"ר ז"ל:
תפוס לשון ראשון. וכיון דאמר תודה נתחייב בתודה ולחמה:
בית שמאי. אע"פ שאמר ענין שאינו בנזירות כיון דאמר הרי אני נזיר תפוס לשון ראשון והוי נזיר:
אפילו תימא בית הלל. ואמאי אינו נדר ופתחו עמו כגון דאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך בלא לחם לא הייתי נודר אלא תודה ולחמה:
והאי כופין אותו דקאמרת. הא דעתו לאתויי כראוי להכי כופין אותו דקמהדר ביה ואמר איני רוצה להביא אלא כמו שנדרתי בלא לחם כופין אותו כמו שגילה תחילה שהיה דעתו לנדור כהוגן:
אילו הייתי יודע שכן. שהייתי חייב בלחמה לא הייתי נודר:
בשלמא לחזקיה. דמוקים לההיא כבי"ש ומשום תפוס לשון ראשון הא נמי ב"ש ומשום תפוס לשון ראשון כופין אותו:
אלא לרבי יוחנן. דמוקים לההיא כבית הלל האי ודאי לאו בית הלל היא דהא נדר ופתחו הוא דקאמר אילו הייתי יודע וכו':
שמור. המצוה והבא תודה ולחמה כמצותה:
שלא תהא רגיל לעשות כך. לנדור תודה בלא לחם:

["האומר: "הרי עלי תודה בלא לחם, וזבח בלא נסכים - נופין אותו ומביא תודה ולחמה, זבח ונסכים"].

אמאי! נדר ופתחו עמו הוא!

אמר חזקיה:

הא מני? בית שמאי היא, דאמרי: תפוס לשון הראשון.

דתנן:

"הריני נזיר: מן הגרוגרות, ומן הדבילה.

בית שמאי אומרים: נזיר.

ובית הלל אומרים: אינו נזיר" (נזיר ט.).

רבי יוחנן אמר:

אפילו תימא בית הלל,

באומר: אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך, אלא כך.

ומאי "כופין"?

דקא בעי הדר ביה.

תא שמע:

"האומר: "הרי עלי תודה בלא לחם",

"וזבח בלא נסכים" - ואמרו לו: הבא תודה ולחמה, וזבח ונסכים,

ואומר: אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר - כופין אותו,

ואומר לו: "שמור ושמעת" ⁵⁵³ (דב' יב, כח).

בשלמא: לחזקיה - ניחא ליה,

אלא לרבי יוחנן - קשיא!

אמר לך רבי יוחנן:

הא - ודאי בית שמאי היא.

מאי "שמור ושמעת"?

אמר אביי:

"שמור" - הבא תודה.

"ושמעת" - הבא לחמה.

רבא אמר:

"שמור" - הבא תודה ולחמה.

"ושמעת" - שלא תהא רגיל לעשות כן.

⁵⁵³ שמור ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוה למען ייטב לך ולבניך אחריו עד עולם מי תעשה הטוב והישר בעיני ה' אלהיך

23. פא, ב - פב, א

רפ"י

לא סגי דלא מייתי. תרוייהו מן המעשר בתמיה כלומר אמאי קאמר יביא שניה דמשמע ולא מן החולין אי מייתי מן החולין תע"ב:

רצה יביא. מן המעשר:

שלא יקח מחיטי מעשר שני. בהמה לתודתו: אבל ממעות מעשר שני מביא תודה: ולחמה: אני אומר אפילו בחיטין הלקוחין ממעשר שני לא יביא. לצורך תודות:

מהיכא ילפת לה לתודה. דאינה מביאה מחיטי מעשר שני:

משלמים. שבאין ממעשר שני ותודה איקרי שלמים דכתיב ובשר זבח תודת שלמיו (ויקרא ז:):

⁵⁵⁴ "היא ולחמה מן המעשר" - יביא.

"יביא" - לא סגי דלא מייתי!?

רב נחמן ורב הסדא אמרי:

רצה - מביא,

לא רצה - לא יביא.

"ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני".

רב נחמן ורב הסדא דאמרי תרוייהו:

לא שגנו אלא: מחיטי מעשר שני,

אבל מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני - יביא.

יתבי רבי ירמיה קמיה דרבי זירא ויתבי וקאמר:

לא שגנו אלא: מחיטי מעשר שני,

אבל מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני - יביא.

אמר ליה:

רבי אתה אומר כן!?

אני אומר: אפילו מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני - לא יביא.

ואימא: טעמא דידי,

ואימא: טעמא דידי.

"אימא טעמא דידי" - תודה מהיכא קא ילפת לה? משלמים⁵⁵⁵ (ויקרא ז, טו),

ושלמים "שם"⁵⁵⁶ (דברים כז, ז) "שם"⁵⁵⁷ (דברים יד, כו) ממעשר,

ומינה מה שלמים אין גופן מעשר - אף תודה נמי אין גופה מעשר.

והני חיטי הלקוחות במעות מעשר שני נמי אין גופן מעשר.

"אימא: טעמא דידי" - תודה מהיכא קא ילפינא לה? משלמים,

ושלמים "שם" (דברים כז, ז) "שם" (דברים יד, כו) ממעשר -

מה שלמים - אין מין מעשר,

אף תודה - אין מין מעשר,

לאפוקי חיטין הלקוחות במעות מעשר שני, דמין מעשר נינהו.

פב, א

⁵⁵⁴ בוילנא: (תודה) מילה זו איננה מופיעה לנו במשנה, אך ישנם כתי יד שכן מופיע.

⁵⁵⁵ ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בקר

⁵⁵⁶ וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך

⁵⁵⁷ ונתתה הכסף בכל אשר תאונה נפשך במקר ובצאן וביון ובשקר ובכל אשר תשאלק נפשך ואכלת שם לפני ה' אלהיך ושמחת אתה ובייתך

24. פב, א

רס"י

המתפיס. שמזמן מעות מעשר שני לקנות שלמים מהן אע"ג דסתם מעות מעשר שלמים הן אע"ג דמתפיס בהו בפירוש לא קנו שלמים דלא חלה על אותן מעות קדושת שלמים אלא שיכול לקנות מהן כל דבר אחר שירצה:

דלא אלימא שלמים למיחל אקדושת מעשר. שלא יחל ליתנו בכל אשר תאוו נפשו:

הלוקח חיה. ממעות מעשר שני לזבחי שלמים:

ובהמה לבשר תאוו. לאוכלה בירושלים בכל שעה שירצה כדכתיב (דברים יד) ונתתה הכסף בכל אשר תאוו נפשך דאע"ג דאין דינו ליקח ממעות מעשר שני אלא שלמים:

לא יצא העור לחולין. דאילו בשר חיה גופה לא חזיא לשלמים אבל עור דחזיא ליקח בו בהמה לשלמים לא יצא לחולין היכא דיש בו ליקח בו בהמה סתם מעות מעשר הויא שלמים ומביא בדמיו שלמים דקיימא לן דכך הוא הדין לעשות ליקח ממעות מעשר שני בהמה לשלמים וחיה לבשר תאוו והעור יוצא לחולין כדאמר בפי' בכל מערבין (עירובין כז:): בבקר מלמד שלוקחים בקר אגב עורו הבשר לזבחים ומבלע דמי העור בבשר ויוצא לחולין וצאן אגב גיזותיו אבל הכא דשני דלקח חיה לשלמים ובהמה לבשר תאוו לא יצא העור לחולין אלא קנו שלמים:

לאו למימרא דקנו. העורות תורת שלמים אלמא דאלימא קדושת שלמים למיחל אקדושת מעשר:

ה"ק אינו בתורת לצאת העור לחולין. דאין לו קדושה כלל הואיל ושלם כתורה לוקחן דנעשה האי עור כלוקח ממעות מעשר שני שור לחרישה שלא לקחו סתם דלא הוי שלמים כלל לא הוא ולא עורו מרבותינו ז"ל. ענין אחר אינו בתורת לצאת העור לחולין דהיינו לשלמים הלוקח בהמה ממעות מעשר והעור יוצא לחולין אבל האי לא יצא לחולין ויקח מדמי העור בהמה לשלמים אבל לא קנה שלמים דנעשה כלוקח שור לחרישה ממעות מעשר שני דמוכרם הן ועורן ויאכלו כל דמיו מעשר:

אליבא דר' יהודה. דאמר במסכת קדושין (ד' נב:) מעשר ממון הדיוט הוא ויכול לקדש בו את האשה לא פליגי דקנו שלמים דקדושת שלמים חיילא אממון הדיוט:

מ"ד לא קנו כר"מ. דלא חלה קדושת שלמים אממון גבוה:

כיון דמעשר קרב שלמים. בהמה שלוקח ממעות מעשר סתם קרב שלמים:

מכי תפיס ליה נמי. לצורך שלמים תפס דקנו שלמים ואין יכול לשנותן לדבר אחר:

כשהוא פודן. לאותן מעות מעשר שני שמחללן על פרוטות או על דינרין:

מוסיף שני חומשין. אחד חומש להקדישו שפודה דהיינו שלמים דכתיב אם המקדיש וגו' ויסף חמישיתו וגו' (ויקרא כז):

ואחד למעשר שני. דכתיב אם גאל יגאל איש ממעשרו וגו' (שם) והא הכא דחיילא קדושת שלמים אקדושת מעשר שהרי הוסיף חומש אשלמים והיכי אמר ר' אלעזר לא קנו:

הא מני ר' יהודה היא. דאמר ממון הדיוט הוא להכי חל עליה קדושת שלמים:

אמר רבי אמי:

המתפיס מעות מעשר שני לשלמים - לא קנו שלמים.

מאי טעמא?

דלא אלימא קדושת השלמים למיחל אקדושת מעשר שני.

מיתבי

"הלוקח חיה לזבחי שלמים,

ובהמה לבשר תאוו - לא יצא העור לחולין" (מעשר שני א, ד), לאו למימרא דקני שלמים!

הא איתמר עליה:

אמר רב:

לא קני שלמים.

ומאי "לא יצא העור לחולין"?

הכי קאמר: אינו בתורת לצאת העור לחולין.

מאי טעמא?

אמר רבה:

נעשה פלוקח שור לחרישה.

איתמר:

המתפיס מעות מעשר שני לשלמים:

רבי יוחנן אמר: קני.

רבי אליעזר אמר: לא קני.

ואליבא דרבי יהודה דאמר: מעשר ממון הדיוט הוא,

דכולי עלמא: לא פליגי דקני,

כי פליגי אליבא דרבי מאיר, דאמר: מעשר ממון גבוה הוא,

מאן דאמר: לא קני - קרבני מאיר,

ומאן דאמר: קני - כיון דמעשר קרב⁵⁵⁸ שלמים,

כי מיתפסת ליה נמי תפיס.

מיתבי:

"המתפיס מעות מעשר שני לשלמים,

כשהוא פודן מוסיף עליהם שני חומשין,

אחד - לקדש,

ואחד - למעשר!"

מי סברת דברי הכל היא?! הא מני רבי יהודה היא.

⁵⁵⁸ גירסת כתבי יד, רש"י. בוילנא הגירסה: קני ליה

25. פב, א

רפ"י

מתניתין

מנין לאומר: "הרי עלי תודה" - שלא יביא אלא מן החולין?
 תלמוד לומר: "ועבדת פסח לה' אלהיך צאן ובקר"⁵⁵⁹ (דברים טז, ב).
 והלא פסח אין בא אלא מן הבבשים ומן העדים, אם בן מה תלמוד לומר: "צאן ובקר"?
 להקיש: כל הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח,
 מה פסח דבר שבחובה ואין בא אלא מן החולין,
 אף כל דבר שבחובה אין בא אלא מן החולין.
 לפיכך האומר: "הרי עלי תודה", "הרי עלי שלמים" - הואיל ובאין חובה לא יביאו אלא נ
 ונסכים - בכל מקום לא יביאו אלא מן החולין.

גמרא

"ופסח" גופיה - מנא לן?

דתניא:

"רבי אליעזר אומר: נאמר פסח במצרים, ונאמר פסח לדורות,
 מה פסח האמור במצרים - לא בא אלא מן החולין,
 אף פסח האמור לדורות - לא בא אלא מן החולין.

אמר לו רבי עקיבא:

וכי דנין אפשר משאי אפשר?

אמר לו:

אף על פי שאי אפשר, ראיה גדולה היא ונלמד הימנה.

חזר רבי עקיבא ודנו דין אחר:

מה לפסח מצרים שכן אין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח,

תאמר בפסח דורות שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח!

אמר לו:

הרי הוא אומר: "ועבדת את העבודה הזאת בחדש הזה"⁵⁶⁰ (שמות יג, ה) -

שיהיו כל עבודות של חודש הזה בזה".

ורבי עקיבא,

אי סבר לה: דאין דנין אפשר משאי אפשר - ליקו במילתיה!

אי הדר ביה והאי דלא גמר מפסח מצרים משום האי פירכא הוא - פסח מדבר יוכיח!

לדבריו דרבי אליעזר קאמר,

לדידי - אין דנין אפשר משאי אפשר,

לדידך - דאמרת: דנין אפשר משאי אפשר:

מה לפסח מצרים שכן אינו טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח,

תאמר בפסח דורות שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח!

ואמר ליה רבי אליעזר: "ועבדת" (שמות יג, ה).

ורבי אליעזר,

לימא ליה פסח מדבר יוכיח!

לדבריו דרבי עקיבא קאמר ליה,

לדידי - דנין אפשר משאי אפשר, ומשום האי פירכא פסח מדבר יוכיח.

לדידך - דאמרת: אין דנין אפשר משאי אפשר - "ועבדת" (שמות יג, ה)!

והשתא נמי ליפרוך!

אמר רב ששת:

זאת אומרת: אין משיבין על ההיקש.

מתני'
 כל הבא מן הצאן ומן הבקר.
 היינו תודה ושלמים הבאין
 חובה:
 האומר הרי עלי תודה וכו'.
 משנה שאינה צריכה היא דהא
 תנינן לה לעיל אי לא משום
 סיפא דצריכה דקתני נסכים בכל
 מקום ואפילו היכא דאמר הרי
 עלי זבח ולא אמר ונסכים אי"נ
 דאמר זבח ונסכים ואפילו לא
 אמר עלי אלא אמר הרי זו לא
 יביא אלא מן החולין:

גמ'

מה פסח במצרים אינו בא אלא
 מן החולין. דאכתי לא הוו
 מעשרות:

וכי דנין. פסח דורות שאפשר
 לבא מן המעשר שהרי בדורות
 נוהג מעשר מפסח מצרים שאי
 אפשר לו לבא ממעשר שהרי
 באותה שעה לא היה מעשר
 נוהג:

ראיה גדולה היא. הואיל ומצינו
 שום פסח שאינו בא אלא מן
 החולין:

שכן אין טעון מתן דמים למזבח.
 דלא הוה מזבח אלא משקוף
 ומזווזות וכיון דאין ממנו למזבח
 לא הוי דומיא דשלמים להכי
 אינו בא מן המעשר:

תאמר בפסח דורות שכן טעון
 וכו'. כשלמים ודין הוא שיביא
 אף מן המעשר כשלמים:

כל עבודות של חדש זה. פסח
 דורות כזה דבא מן החולין:
 ליקו במילתיה. קמיתא וכי דנין
 איפשר וכו' אמאי חוזר ודנין דין
 אחר:

אי הדר ביה. דסבר דנין אפשר
 משאי אפשר והאי דלא גמר ליה
 ר"ע פסח דורות מפסח מצרים
 משום האי פירכא מה לפסח
 מצרים שכן [אין] טעון מתן וכו'
 האי לאו פירכא היא דפסח
 מדבר יוכיח שטעון מתן דמים
 ואימורים למזבח ואינו בא אלא
 מן החולין דבמדבר לא הוה
 מעשר עד שבאו לארץ אף אני
 אביא פסח דורות שאינו בא אלא
 מן החולין:

לדבריו דרבי אליעזר. דאית ליה
 דנין אפשר משאי אפשר מה
 לפסח מצרים אבל איהו סבר
 דאין דנין:

ורבי אליעזר. אמאי מהדר ליה
 ועבדת לימא לאו פירכא היא
 דפסח מדבר יוכיח:

והשתא נמי. אע"ג דיליף מן
 ועבדת ליפרוך ר"ע וכי דנין
 אפשר משאי אפשר והאי קרא
 ועבדת לא משמע ליה דהא לא
 כתיב בפירוש דבא מן החולין
 אלא דיליף מהקישא דיהו כל
 עבודות של חדש זה כזה:

זאת אומרת. מדלא פריך הכי אין
 משיבין על ההיקש אע"ג דאיכא
 למיפרך ביה כגון הכא דאדם דן
 ק"ו מעצמו ואין אדם דן גז"ש
 [והיקש] מעצמו אא"כ למדה
 מרבו ורבו מרבו הלכה למשה
 מסיני:

⁵⁵⁹ וְעַבַדְתָּ פֶּסַח לַיהוָה צֹאן וּבִקְרָהּ בְּמִקְוֵם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' לְשִׁכְן שְׁמוֹ שָׁם

⁵⁶⁰ וְהָיָה כִּי יִבְיֹאֵךְ ה' אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִיטִי וְהָאֲמֹרִי וְהַחִיטִי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לֵאמֹר לְתֶת לְךָ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדִבְשָׁן וְעַבַדְתָּ אֶת הָעִבְרָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה

ובתרביצא אמור: וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש!?

בכללא איתמר,
פסח כוליה חדא מילתא היא.

ורבי עקיבא,
פסח דאינו בא אלא מן החולין - מנא ליה?

נפקא ליה מהא דאמר שמואל משום רבי אליעזר:
"זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים" (ויקרא ז, לז) -
"עולה" - מה עולה טעונה כלי, אף כל טעון כלי.

מאי היא?
אילימא: מזרק - גבי זבחי שלמי ציבור נמי כתיב: "וישם באגנות" ⁵⁶¹ (שמות כד, ו)!

אלא: סכין.

ועולה גופה - מנלן?

דכתיב: "וישלה אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו" (בראשית כב, י),
והתם עולה הוא,
דכתיב: "ויעלהו לעולה תחת בנו" ⁵⁶² (בראשית כב, יג).

"מנחה" - מה מנחה אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה,
אף כל - אין נאכלין אלא לזכרי כהונה.

מאי?

אי חטאת ואשם - בהדיא כתיב!

אי זבחי שלמי ציבור - מרבויה דקראי אתי: "בקדש הקדשים תאכלנו,
כל זכר ⁵⁶³ יאכל אותו" ⁵⁶⁴ (במדבר יח, י).
לימד על זבחי שלמי ציבור שאין נאכלים אלא לזכרי כהונה!

תנאי היא:

איכא דמיייתי לה מהכא (במדבר יח, י),
ואיכא דמיייתי לה מהכא (ויקרא ז, לז).

"חטאת" - מה חטאת מקדשה בבלוע - אף כל מקדשה בבלוע.
"אשם" - מה אשם אין שפיר ושליא, קדוש בו -
אף כל - אין שפיר ושליא קדוש בו.

קסבר: ולדות - קדשים בהנייתן הו קדושים,
ודנין אפשר משאי אפשר.

"מילואים" - מה מילואים מותריהן בשריפה, ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה,
אף כל - מותריהן בשריפה, ואין בעלי חיים מותריהן בשריפה.

"שלמים" - מה שלמים מפגלין ומתפגלין,
אף כל - מפגלין ומתפגלין.

במתניתא תנא משמיה דרבי עקיבא:

"זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים" (ויקרא ז, לז) -
"מנחה" - מה מנחה מקדשת בבלוע - אף כל מקדשת בבלוע.

ר"י

ובתרביצא. בבית המדרש שמרביצים
בו התורה אמרו וכי דבר הלמד
בהיקש חוזר ומלמד בהיקש דפסח
דורות למד מפסח מצרים דבא מן
החולין היאך למידן תודה מפסח
דורות:

בכללא איתמר. כלומר פסח מצרים
ופסח דורות בכלל הוא דשם פסח אי
הוא ולא הוי דבר הלמד בהיקש
דהיכי דילף תודה מפסח דורות
כמאן דילף מפסח מצרים דשם פסח
אחד הוא:

ור"ע. הואיל ולא יליף מן ועבדת כר'
אליעזר פסח דורות דאינו בא אלא
מן החולין מנלן:

זאת התורה. מאי קא משמע לן האי
קרא:

עולה. להכי מקיש הני קרבנות
לעולה לומר לך מה עולה וכו':
מאי היא. באיזה כלי דילפי מעולה:
אילימא מזרק. לקבל הדם כדאשכחן
מזרק בעולה דכתיב וישלח את נערי
בני ישראל ויעלו עולות וכתוב וישם
באגנות:

נמי כתיב וישם באגנות. דהאי
באגנות משמע אכולהו כיון דשלמים
טעונין מזרק כל שכן שאר קדשים
ואמאי ילפי מעולות טפי משלמי
צבור:

סכין. דלא הווי מולקין:
מנחה. להכי הוקשו למנחה מה
מנחה כו':

אלא לזכרי כהונה. דכתיב כל זכר
בבני אהרן יאכלנה (ויקרא ו)
בהדיא כתיב בהו. וזה יהיה לך
מקדשי הקדשים מן האש לכל
חטאתם ולכל אשםם וסמיד ליה
בקדש הקדשים וגוי' (במדבר יח):

מריבויה דקראי אתי. דיאכל אותו:
איכא דמיייתי. זבחי שלמי ציבור
ממנחה ואיכא דמיייתי מרבויה
דקרא:

חטאת מה חטאת מקדשה בבלוע.
דכתיב כל אשר יגע בבשרה (ויקרא ו)
ואמר' (זבחים דף צז:). עד שיבלע
בבשרה כגון שהיו שתי חתיכות אחת
שלמים ואחת של בשר חטאת ונפל
מן החטאת על השלמים ונבלע בה
יאכל כחומר שבה ליום ולילה
כחטאת:

מה אשם אין שפיר ושליא הולד
קדוש בהן. כשהן במעיהן:
דקסבר ולדות קדשים בהוייתן הן
קדושים. כשיוולדו ולא במעי אמן:
ודנין אפשר. נקבה דיש בה שליא
מאשם זכר דאין לו שליא:

מה מילואים מותריהם בשריפה.
דכתיב ואם יותר בבשר המילואים
מן הלחם עד הבקר ושרפת את
הנוותר באש וגוי' (שמות כט):

ואין מותריהן בעלי חיים בשריפה.
דבמילואים לא הפרישו שום בהמה
לאחריות ולא היה שם בעלי חיים
מותר:

אף כל [מותריהן בשריפה] ואין
מותריהן בעלי חיים בשריפה.
שאם הפריש ב' חטאות לאחריות
ונתכפר באחד מהן אין השני לאיבוד
אלא ירעה עד שיסתאב וכו':

מה שלמים מפגלים. שהתודה
מפגלת את הלחם ומתפגלין עצמן
אם חישוב בהן דעיקר פיגול בשלמים
כתיב אף כל מפגלין כגון זבחי שלמי
ציבור מפגלין את שתי הלחם:

ור"ע. מפרש לקרא בענינא אחרינא
מנחה מה מנחה מקדשת בבלוע
דכתיב במנחה כל הנוגע בה יקדש:

⁵⁶¹ ויקח משה חצי הדם וישם באגנות ויחצי הדם ירק על המזבח

⁵⁶² וישא אברהם את עינו וירא והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעלה תחת בנו

⁵⁶³ וילנא: (בכהנים)

⁵⁶⁴ בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אותו קדש יהיה לך

רש"י

אי כתב רחמנא במנחה. דמקדשת בבלוע:
הוה אמינא משום דרכיכא. שהיא סולת בלעה:
אבל חטאת. דלא רכך אימא לא:
קדיר. כורשת"טרייט בלע"ז שנבלע ביותר:
אף כל. בין פסח בין תודה אין בא אלא מן החולין ומהכא נפקא ליה לרבי עקיבא:
ובידו הימנית. דכתיב בה אצבע וכהונה:
מביום צוותו נפקא. חטאת ושאר זבחים:
מה אשם עצמותיו מותרין. שהרי בשרו מותר ולא כתיב אשם אלא משום דבעי לפרושי קרא כל חד וחד בפני עצמו והוא הדין דאפיי שאר זבחים עצמותיו מותרין כדאמר במס' פסחים (דף פג.) אבל העצמות וגידין ישרפו לשה עשר ואמרינן הני עצמות היכי דמי אי דלית בהו מוחא לישדיהו אלמא דעצמות מותרין:
אף כל. אפילו עולה עצמותיהן מותרין כדאמרינן במסכת זבחים פרושו הן אפילו בראש המזבח ירדו ושריין אפילו לקתתא דסכיני:
ור"ע. דמפיק לפסח דבא מן החולין מחטאת:
האי זובחת פסח מאי עביד ליה. דמתניתין אפיק ליה מפסח ור' אליעזר היא ולא ר"ע:
מותר הפסח. כגון שהפריש מעות לפסחו וניתתורו (לשלמים) והיינו מותר פסח. ענין אחר שהפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ואח"כ נמצא הראשון והוא מותר פסח מנין שקרב שלמים:
לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר. היינו שלמים:
אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים. לא הוה צריך למיכתב משום דהא כתיב (ויקרא ג) אם זבח שלמים קרבנו:
ואמר אבוה דשמואל וכו' דבר הבא מן הצאן. דהיינו פסח:

ואיצטריך למכתב בחטאת, ואיצטריך למכתב במנחה. דאי כתב רחמנא: במנחה משום דרפיכא בלעה - אבל חטאת אימא לא. ואי כתב רחמנא: בחטאת משום דבשר אגב דשמן קדיר - אבל מנחה אימא לא. צריכא.

"חטאת" - מה חטאת אינה באה אלא: מן החולין,

וביום,

ובידו הימנית -

אף כל - אינו בא אלא: מן החולין,

וביום,

ובידו הימנית.

וחטאת גופה מנלן?

אמר רב חסדא:

דאמר קרא: **"והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו"**⁵⁶⁵ (ויקרא טז, יא).

"לו" - משלו,

ולא משל מעשר.

"ביום" - מ"ביום צוותו"⁵⁶⁶ (ויקרא ז, לח) נפקא!

כדי נסבה.

"בידו הימנית" - מדרבה בר בר חנה נפקא,

דאמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש:

כל מקום שנאמר: **"אצבע" ו"כהונה" - אינו אלא ימין!**

כדי נסבה.

"אשם" - מה אשם עצמותיו מותרין -

אף כל - עצמותיו מותרין."

פגב, ורבי עקיבא, האי "זובחת פסח"⁵⁶⁷ (דברים טז, ב) אמאי עביד ליה?

מבעי ליה לכדרב נחמן,

דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה:

מנין למוותר הפסח שקרב שלמים?

שנאמר: **"זובחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר"** (דברים טז, ב).

והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים!

אלא מותר הפסח יהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר.

והא מהכא נפקא!?

מדאבוה דשמואל נפקא,

דכתיב: **"אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים"**⁵⁶⁸ (ויקרא ג, י).

ואמר אבוה דשמואל: דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים.

ואפתי, מהכא נפקא!?

מהתם נפקא:

והתניא:

⁵⁶⁵ והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו וכפר בעדו ובעד ביתו ושחט את פר החטאת אשר לו

⁵⁶⁶ אשר צוה ה' את משה בהר סיני ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם לה' במדבר סיני

⁵⁶⁷ זובחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם

⁵⁶⁸ ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים לה' זכר או נקבה תמים יקריבנו

רפ"י

כשב לרבות פסח לאליה.
 דמשום דמשמע שיהיה שלם
 שיהא עמו האליה הוצרך הכתוב
 זה לרבותו דאילו שאר אימורים
 נפקי מאך בכור שור או בכור
 כשב ואמר (זבחים דף לז.) דמו
 לא נאמר אלא דמם חלבו לא
 נאמר אלא חלבם לימד על בכור
 ומעשר ופסח שטעונים מתן
 דמים ואימורין אבל אליה
 איצטריך קרא אחרינא כבש
 לרבותו משום דפסח בעינן שיהא
 שלם ואילו הוה שקיל לאליה לא
 הוה הפסח שלם ולהכי איצטריך
 האי קרא לרבותו דגבי כבש
 כתיב אליה:

ושלמים הבאין מחמת הפסח.
 היינו מותר פסח:
כשהוא אומר ואם עז. ולא כתיב
 אם הפסיק הענין למעט מאליה
 לימד על העז ועל פסח הבא מן
 העז שאינם טעונים אליה:
וצריכי. הני שלשה קראי למילף
 דמותר פסח הוי שלמים:
חד לעברה זמנו. לאחר י"ד:
לא עברה זמנו ולא שנתו. כגון
 שאבד קודם חצות והפריש אחר
 תחתיו ונמצא דאם רצה לשוחטו
 קודם חצות קרב שלמים ואע"ג
 דעדיין חזי לפסח:
דחזי לפסח שני. בארבעה עשר
 באייר:
אימא לא. יהא קרב שלמים:
דאפילו לפסח ראשון נמי חזי.
 אימא לא יקרב שלמים קא
 משמע לן:

"קָשֶׁב" 569 (ויקרא ג, ז) 570 - **לְרִבּוֹת אֶת הַפֶּסַח לְאֵלֶיהָ.**
בְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "אִם קָשֶׁב" - לְהֵבִיא פֶּסַח שְׁעֵבֶרָה שְׁנָתוֹ,
וּשְׁלָמִים הַבָּאִים מִחֻמַּת פֶּסַח לְכָל מִצּוֹת שְׁלָמִים,
שִׁיטְעֶנּוּ סְמִיכָה וְנִסְכִּים וְתִנּוּפֹת חֹזֶה וְשׁוֹק.
בְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "וְאִם עִז" 571 (ויקרא ג, יב) - **הַפֶּסֶח הָעֵזִי,**
לִימַד עַל הָעֵז שְׁאִינָה טְעוּנָה אֵלֶיהָ."

תלתא קראי כתיב:
 חד - לעברה זמנו ועברה שנתו.
 וחד - לעברה זמנו ולא עברה שנתו,
 וחד - ללא עברה זמנו ולא עברה שנתו.

וצריכי,
 דאי אשמעינן עברה זמנו ועברה שנתו משום דאידיחי ליה לגמרי - אכל עברה זמנו ולא עברה /
 דחזי לפסח שני אימא לא.
 ואי אשמעינן עברה זמנו ולא עברה שנתו דאידיחי ליה מפסח ראשון - אכל לא עברה זמנו ולא /
 דאפילו לפסח ראשון נמי
 צריכא.

הדרן עלך התורה היתה באה

569 **אם קָשֶׁב** הוא מקריב את קרבנו והקריב אתו לפני ה'
 570 במהדורת וילנא כאן ובהמשך : כָּשׁ
 571 **ואם עִז** קרבנו והקריבו לפני ה'